

MOTO:

„Deschide cartea ca să înveți ce au gândit alții, închide cartea ca să gândești tu însuși.”

„Valoarea unui om stă în ceea ce poate dărui, nu în ceea ce e capabil să primească.” (Einstein)

„Începe prin a face ce e necesar. Apoi fă ce este posibil. Apoi ai să-ți dai seama că deja faci ce credeai că e imposibil.” (Francisc de Assisi)

Realizator:

Melania Suci, bibliotecar-metodist
Biblioteca Județeană Mureș

Web design:

Alexandru Tcaciuc, informatician
Biblioteca Județeană Mureș

Melania Suci

Alexandru Tcaciuc

Au colaborat la realizarea acestui număr:

Diana Suci

Kovács-G. György

Doina Vanca

Anca Ciotloș

Margareta Indreica

Emilia Aldea

Maria Merdar

CUPRINS

să ne cunoaștem personalitățile	3
Pompei Hărășteanu - Diana Suci	3
Doi matematicieni mureșeni: Farkas și János Bolyai - Kovács-G. György	6
Simion C. Mândrescu - Doina Vanca	11
Preot Ilie Moldovan - Anca Ciotloș, Biblioteca Comunală Albești	22
de la lume adunate și-napoi la lume date!	27
Resursele electronice - premise ale extinderii competențelor bibliotecii - Margareta Indreica, Biblioteca Comunală Adămuș	27
Cartea, simbol al cunoașterii și al civilizației. Rolul cărții și-al bibliotecii în societate - Emilia Aldea, Biblioteca Municipală Târnăveni	33
Stimularea interesului pentru lectură. Metode și beneficii - Maria Merdar, Biblioteca Județeană Mureș	43
biblioteci celebre	50
Biblioteca Angelica, Roma	50
Biblioteca Parlamentului, Ottawa, Canada	52

să ne cunoaștem personalitățile**Pompei Hărășteanu****Diana Suci**

Soprană, studentă, masterat anul I, Facultatea de Muzică, Brașov

Basul Pompei Hărășteanu s-a născut pe data de 14 septembrie 1935 la Gheorgheni, în județul Harghita, însă și-a petrecut copilăria la Luduș, locul de unde erau originari părinții și bunicii săi. Școala primară a făcut-o tot la Luduș, pentru ca apoi să înceapă studiile muzicale la Liceul de Muzică din Cluj Napoca. În anul 1958 a absolvit Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București, unde s-a format sub îndrumarea profesorilor Petre Ștefănescu Goangă, Elena Sachi, George Ionescu și Constantin Stroescu.

În anul 1953, student fiind, a participat la Festivalul mondial al tineretului din București, unde a avut șansa de a cânta alături de artistul american Nat King Cole. Acesta a fost atât de impresionat de calitățile vocale ale tânărului bas român, încât l-a îmbrățișat strâns în aplauzele prelungite ale publicului. Ani mai târziu, artistul a afirmat că „și acum mai simt acea îmbrățișare, care mi-a marcat profund cariera”. De asemenea, a activat ca și solist vocal al ansamblului *Ciocârlia* (1956) și al ansamblului Armatei (1959-1970). În anul 1957 a evoluat pentru prima oară în calitate de solist de operă în cadrul Sfatului Popular al Capitalei. Nouă ani mai târziu, în 1966, și-a făcut debutul pe scena Operei Naționale din București în rolul lui Ferrando din *Trubadurul* de Verdi. În toată această perioadă, Pompei Hărășteanu a câștigat numeroase premii la concursuri internaționale precum: premiul al II-lea la concursul „Ferenc Erke” din Budapesta (1960), premiul al II-lea la Concursul internațional de canto de la Hertogenbosch, Olanda (1965), premiul al II-lea la concursul „George Enescu” de la București (1967), premiul I la concursul „Francisco Vinas” din Barcelona.

A urmat o carieră impresionantă, cu turnee în Germania, Anglia, Ungaria, Olanda, Spania, China, Singapore, Belgia, Bulgaria, Moldova, Austria, Franța, Polonia, Elveția și Thailanda. În 1968, Pompei Hărășteanu a debutat pe scena Operei din Bonn (Germania), în rolul lui Sarastro din *Flautul fermecat* de Mozart. A activat aici până în anul 1972, când a devenit solist al Operei Naționale din București. De-a lungul timpului, a susținut peste 8000 de spectacole de operă, concerte și recitaluri în țară și în toate marile orașe ale lumii. Artistul își amintește în mod special un concert cu Simfonia nr. 8 de Mahler, care a avut loc la Berlin în anul 1986, sub bagheta lui Herbert von Karajan; în spectacol au fost implicați nu mai puțin de 1600 de participanți, între care 4 orchestre, mai multe coruri și numeroși soliști.

Marele artist nu a neglijat nici latura pedagogică a meseriei sale. Astfel, cu începere din anul 1982, a fost profesor la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București, iar din 1997 a predat la Universitatea „Ovidiu” din Constanța. A îndeplinit de asemenea funcția de director general al Operei Naționale din București între anii 1994 și 1997.

Pompei Hărășteanu posedă un repertoriu impresionant, ce cuprinde lucrări aparținând tuturor epocilor de creație ale muzicii românești și universale, din Renaștere până la Modernism și Post-modernism. Repertoriul său de operă include 86 de roluri din lucrări de la Mozart la Bartok, cu un accent pregnant pe creația verdiană. De-a lungul îndelungatei sale cariere, a interpretat roluri din opere precum *Castelul lui Barbă Albastră* de Bartok, *Fidelio* de Beethoven, *Cneazul Igor* de Borodin, *Lakmé* de Delibes, *Lucia di Lamermoor* de Donizetti, *Răpirea din Serai* și *Flautul fermecat* de Mozart, *Faust* de Gounod, *Povestirile lui Hoffmann* de Offenbach, *Turandot* de Puccini, *Bărbierul din Sevilia* de Rossini, *Evgheni Oneghin* de Ceaikovski, *Aida*, *Don Carlo*, *Ernani*, *Trubadurul*, *Bal mascat*, *Nabucco* și *Simon Boccanegra* de Verdi, *Lohengrin*, *Aurul Rinului*, *Walkiria*, *Amurgul zeilor* și *Tannhäuser* de Wagner, *Mefistofele* de Boito, *Oedipe* de Enescu. Rolurile cele mai apropiate sufletului său au fost Zaccaria din *Nabucco* de Verdi, care i-a adus și cel mai mult succes, Don Pasquale din opera omonimă a lui Donizetti și Mefistofel din *Faust* de Gounod.

La vârsta de 77 de ani, Pompei Hărășteanu a susținut 5 spectacole cu opera *Nabucco* la Opera din Roma. Partenera sa de scenă, soprana Stephanie Sppaghieri, a fost atât de impresionată de tehnica vocală și de calitatea prestației basului român, încât a venit la București pentru a studia cu cel pe care presa italiană l-a denumit „Maestro, il fenomeno”. De altfel, în ultimii ani ai vieții sale, artistul a îndrumat un număr important de masteranzi italieni și a cizelat tehnica basului Alpio Grasso.

De-a lungul celor 50 de ani de activitate artistică, Pompei Hărășteanu și-a exercitat profesia cu cinste, devotament și cu multă forță expresivă, cucerind generații de iubitori ai muzicii cu vocea sa plină de intensitate și splendoare, prin potența vocală și prin calibrul deosebit al timbrului său. Pentru marele artist, muzica reprezintă o frumusețe spirituală a lumii, care alături de cultură dă în general demnitate umanității și o înnobilează. Întrebat care este secretul longevității sale artistice, el a afirmat că, pe lângă caracterul echilibrat și darul natural, „toată viața eu am făcut zilnic vocalize, chiar dacă am avut sau nu spectacol. Vocalizele sunt un fel de Tatăl Nostru pentru mine, rugăciune ce trebuie rostită în fiecare zi.”

Criticul Alfred Hoffman i-a caracterizat vocea ca fiind „un tunet catifelat”. Artistul a fost de asemenea apreciat ca un „interpret extraordinar prin longevitatea vocii, forța expresiei artistice, sobrietatea jocului scenic și rezistența vocală”. La rândul său, Doru Popovici spunea: „Pompei Hărășteanu posedă o voce tulburător timbrată, egală pe toate registrele, precum și «perlajul sonor» al genialului Dinu Lipatti, cu o măiestrie unică în ceea ce privește poza de glas și abordarea stilurilor din marile epoci creatoare. El a fost, este și rămâne un actor cu o forță emoțională ieșită din comun. A tălmăcit, la un înalt nivel artistic, paginile cele mai reprezentative din

istoria muzicii românești și universale, începând cu cele din mișcătorul «Rinascimento» și terminând cu acelea concepute în zilele noastre, adesea de un tragism pronunțat, expresie fidelă a anxietății în care trăim, anxietate vecină cu «tristul neant post-expresionist» ».

Pentru meritele sale artistice deosebite, Pompei Hărășteanu a primit de-a lungul timpului numeroase distincții, dintre care amintim: Ordinul Muncii, clasa I (1982), Premiul „Talentul pus în slujba Compozisticii Naționale”(1983), Premiul „Glorie în arta lirică”(1988), Premiul Uniunii Interpretelor Muzicali din România, diploma „George Stephănescu”, Ordinul Național pentru Merit în grad de Cavaler, Diploma de Excelență a Comisiei Române pentru UNESCO (1992); Trofeul de Excelență „Zece pentru România”(2010). Basul român este totodată unicul ludușean care a fost primit și felicitat de către miniștri, premieri și șefi de stat ca un adevărat ambasador cultural al României.

În ciuda faptului că naturaletea cuceritoare în cânt și prezența sa scenică dezinvoltă și plină de temperament i-au adus foarte multe oferte internaționale tentante, Pompei Hărășteanu a ales să rămână fidel atașamentului față de țara sa, pe care a preferat să o părăsească doar pentru perioade scurte de timp. De-a lungul vieții, s-a reîntors la Luduș de câte ori a avut ocazia pentru a-și „reîncărca bateriile”. Mai mult, în data de 16 septembrie 1983 a organizat un recital de arii celebre pe scena Casei de Cultură din Luduș, în care a evoluat alături de soliști de prestigiu de la Opera Română: Corneliu Fânățeanu, Lucia Țibuleac, Elvira Cârje și Lucian Marinescu. Iată cronica referitoare la prestația lui Pompei Hărășteanu în acest recital, apărută în ziarul „Steaua Roșie” din Târgu Mureș: „La fel de convingător, muzical, frazând cu inteligență, s-a dovedit basul Pompeiu Hărășteanu. În aria din opera *Răpirea din Serai* de Mozart, el s-a remarcat prin forța de penetrație a glasului, prin vibrato-ul amplu, fluiditate, tensiune, rafinament și o culoare puțin obișnuită, cu accente în registrul comic, mai ales în *Balada puricelui* de Musorgski”.

Artistul s-a considerat întotdeauna ludușean și era mândru de originile sale. La rândul lor, locuitorii orașului sunt mândri să aibă o asemenea personalitate. Pompei Hărășteanu este Cetățean de Onoare al orașului Luduș. În anul 2007, Casa Orășenească de Cultură din Luduș a devenit Casa de Cultură „Pompei Hărășteanu” în cadrul unor festivități ample.

La ultima sa prezență la Luduș, de Ziua Persoanelor Vârstnice, Pompei Hărășteanu a fost premiat de către primarul Cristian Moldovan cu Diploma de Excelență la aniversarea de 80 de ani. Un an mai târziu, în data de 5 octombrie 2016, marele artist s-a stins din viață la București.

A fost înmormântat la cimitirul Bellu, pe Aleea artiștilor.

Doi matematicieni mureșeni: Farkas și János Bolyai

Kovács-G. György

Biblioteca Județeană Mureș, secția de colecții speciale Teleki-Bolyai

Tîrgu-Mureș a fost și este și orașul celor doi matematicieni, Farkas și János Bolyai. Pentru o mai bună perspectivă asupra vieții și activității celor doi, este nevoie de o scurtă incursiune în istoria orașului și în istoria culturală locală și europeană.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea, Tîrgu-Mureș a reprezentat un oraș mic din punct de vedere demografic, însă de o mare importanță din punct de vedere administrativ, în rolul jucat în regiune, dar și din punct de vedere cultural datorită Colegiului Reformat și Bibliotecii Teleki-Bolyai. Orașul avea statutul de oraș regal liber, cu drepturi administrative și economice sporite. În 1786 avea o populație de 5.934 locuitori, iar către anul morții lui Farkas Bolyai - 1856 - număra 11.710 locuitori. Perioada în care au trăit cei doi matematicieni reprezintă una a dezvoltări sociale, a creșterii demografice, și un avânt al vieții intelectuale datorită Colegiului Reformat, unde predau profesori formați la universitățile din Occident.

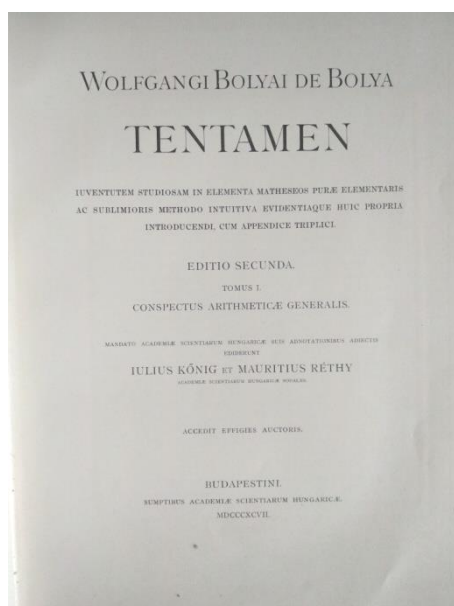
Pentru a aprecia în mod real activitatea celor doi, trebuie să avem în vedere faptul că, în secolul al XIX-lea noile informații științifice ajung în acest mic orașel cu o oarecare întârziere. Studiile, cărțile noi ajung în special la cei care activează în cadrul Colegiului, studenții care și-au continuat studiile la marile universități din Europa erau obligați ca în momentul reîntoarcerii să aducă bibliotecii Colegiului cărți în valoare de un florin. Astfel Colegiul a fost destul de bine înzestrat, iar operele ce nu se regăseau în biblioteca acestei instituții cu mare probabilitate se regăseau în colecția contelui Teleki. Putem, deci afirma că, în ciuda schimbului de informații și de idei parcimonios, față de alte orașe asemănătoare, Tîrgu-Mureș a încercat să țină pasul cu viața științifică și culturală europeană.

Farkas Bolyai (1775-1856)

Farkas Bolyai, tatăl, s-a născut în 1775 în comuna Buia (Sibiu), primele studii le face în cadrul colegiilor din Aiud și Cluj, apoi studiile superioare de matematică le urmează la Universitatea din Göttingen, unde îl va cunoaște și se va împrieteni cu un alt matematician, care mai târziu va deveni unul din cei mai mari matematicieni, Karl Friedrich Gauss (1777-1855). Cei doi devin prieteni apropiați, având o corespondență bogată și după ce Farkas se întoarce în Transilvania (se stabilește în Domaldu, azi Viișoara).

În 1804, Colegiul Reformat din Tîrgu-Mureș îl roagă pe Farkas să devină profesorul instituției, astfel din anul 1804 se mută în oraș și acceptă poziția oferită de Colegiu. Va preda matematică, fizică, chimie și astronomie timp de 47 ani. Pe lângă faptul că, era matematician și profesor la Colegiu, Farkas are foarte multe preocupări științifice și literar-artistice: lucrări de pedagogie și manuale tipărite în tipografia școlii, scrie poezii și piese de teatru, traduce din engleză și germană, este preocupat de actorie, desen, pictură, muzică, silvicultură; are aptitudini tehnice construind sobe din fontă după planuri proprii. A fost, în opinia noastră, ultimul polimat adevărat al Transilvaniei.

Totuși matematica a reprezentat principala sa preocupare, lucrarea sa de bază se intitulează *Tentamen* (Tîrgu-Mureș, 1832), apare în limba latină și tratează elemente de bază ale matematicii, cu idei și abordări novatoare, avansate pentru acea vreme.

După aproape o jumătate de secol de activitate în cadrul Colegiului Reformat, profesorul care toată viața s-a bucurat de o sănătate excepțională, începe, la aproape 82 de ani să simtă povara timpului. Trece în neființă în anul 1856, fiind înmormântat în cimitirul reformat din Tîrgu-Mureș.

János Bolyai (1802-1860)

János s-a născut la Cluj în 1802, din căsătoria lui Farkas cu Zsuzsanna Árkosi Benkő, iar imediat ce călătoria cu copilul mic a devenit posibilă s-au reîntors în Domaldu. Imediat după ce se naște János, tatăl lui trimite o scrisoare către Gauss relatând următoarele: „Între timp am lansat și eu o planetă în această lume, dar nu reușesc să îi definesc orbita, Dumnezeu mi-a dăruit un băiat frumos ... el ar putea uni începutul cu sfârșitul, creând un pod peste acest abis înfricoșător.” Este interesantă această presimțire a lui Farkas, deoarece fiul lui a făcut exact acest lucru, a legat începutul - matematica grecilor antici - cu sfârșitul - noul sistem matematic creat de el.

Din anul 1814 studiază în cadrul Colegiului Reformat, iar de la o vârstă fragedă este interesat de matematică. La doar 14 ani cunoaște deja operele lui Euclid și Euler, și nu numai că le citește, are și comentarii pe marginea acestor opere; comentarii și idei care îl surprind și pe Farkas. După terminarea studiilor la Colegiu, Farkas ar fi vrut ca acest geniu în devenire să studieze matematica la o universitate occidentală mai bună, astfel apelează la prietenul său, la Gauss, rugându-l să-l primească pe János

și să îl îndrume în studiile viitoare. Din motive necunoscute însă Gauss refuză acest lucru. Fără o bază materială solidă, Farkas decide ca János să își continue studiile în cadrul armatei, la Academia de Inginerie Militară din Viena, considerând că, facultatea de matematică de aici este destul de bună. Astfel János devine ofițer în armata austriacă, fiind detașat la Olmütz (azi în Rep. Cehă), apoi la Timișoara.

În timpul serviciului militar János este în continuare preocupat de matematică, în special de elementele geometriei, încercând să rezolve o problemă ce nu a fost rezolvată timp de mii de ani, problema dreptelor paralele. Matematicianul grec Euclid în a sa *Elemente* (cca. 300 î.e.n.) formulează o serie de axiome/postulate (enunțuri ale căror adevăr era considerat evident, care nu mai trebuia dovedită), dintre care cea de a cincea axiomă era cea a paralelelor. Această axiomă are două formulări: (1) două drepte tăiate de o secantă se întâlnesc de acea parte a secantei pentru care suma unghiurilor interne de aceeași parte a secantei e mai mică decât suma a două unghiuri drepte (Euclid); (2) printr-un punct exterior unei drepte trece exact o paralelă la dreapta dată (J. Playfair). Mulți matematicieni, inclusiv Farkas și Gauss, au încercat să dea o demonstrație sau contra-demonstrație acestei axiome, însă până la apariția pe

s scenă a lui János nu a reușit nimeni. János Bolyai a încercat să infirme această axiomă, iar prin ani de muncă a ajuns la o geometrie complet nouă, o geometrie a spațiului în contradicție cu geometria plană a lui Euclid, o geometrie ce se cunoaște și astăzi ca geometrie ne-euclidiană. În momentul descoperirii acestei noi geometrii, tânărul ofițer de doar 21 ani, se afla la Timișoara, și de aici îi scrie lui Farkas despre marea descoperire, afirmând că „... din nimic am creat o lume nouă...” (1823).

Sík (euklideszi) geometria. Geometria plană. Euclidian Geometry.

Euklideszi, sík, geometriában egy egyeneshez, egy rajta kívül álló ponton (P) át csak egy párhuzamost húzhatunk. Egy háromszög szögeinek összege megegyezik két derékszög értékével. Euklideszi geometria esetében a kör kerülete $2\pi r$ értéknek felel meg.

În geometria euclidiană printr-un punct dat (P) în afara unei drepte se poate trasa doar o singură dreaptă paralelă. Suma unghiurilor unui triunghi este egal cu suma a două unghiuri drepte; iar circumferința unui cerc este $2\pi r$.

In Euclidian geometry if there is a line and a given point (P) there exists only one parallel line that goes through the given point. The sum of the angles of a triangle equals 180° and the circumference of a circle is $2\pi r$.

$l \parallel l'$ $\hat{A} + \hat{B} + \hat{C} = 180^\circ$ $K = 2\pi r$

Geometria euclidiană

În cazul acestei noi geometrii, comparativ cu cea de a doua definiție de mai sus a postulatului lui Euclid, în sistemul lui János printr-un punct exterior unei drepte pot trece un număr infinit de drepte ce vor fi paralele (nu se intersectează) cu dreapta originală.

Practic János a creat o nouă geometrie tridimensională, a spațiului, ce a devenit baza matematicii, fizicii și astronomiei moderne.

Hiperbolikus geometria. Geometrie hiperbolică. Hyperbolic Geometry

Hiperbolikus síkon egy egyeneshez egy külső ponton át nem csak egy, hanem végtelen számú párhuzamost húzhatunk. A háromszög szögeinek összege kisebb, mint két derékszög összege, a kör kerülete pedig nagyobb, mint $2\pi r$.

Pe un plan hiperbolic printr-un punct dat se pot trasa mai multe paralele cu dreapta originală. Suma unghiurilor unui triunghi este mai mică, decât suma a două unghiuri drepte; circumferința unui cerc este mai mare, decât $2\pi r$.

On a hyperbolic surface there are more than one parallel lines that go through a given point and are parallel to the original (l) line; the sum of the angles of a triangle is less than 180° and the circumference of a circle is bigger than $2\pi r$.

Geometria ne-euclidiană a lui János Bolyai

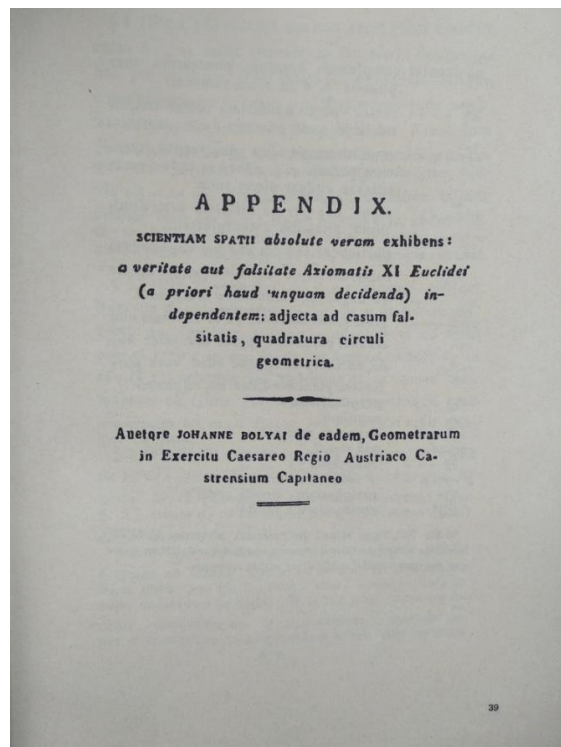
Adevărata importanță a geometriei ne-euclidiene devine clară doar la începutul secolului al XX-lea, oamenii de știință încep să lucreze cu acest sistem, chiar teoria relativității a lui Einstein îl are la bază, iar fizica, astronomia modernă și explorarea spațiului nu s-ar fi realizat fără această geometrie a lui János.

În acel moment, 1823, doar tatăl realizează importanța acestei mici lucrări în care János pune bazele noii geometrii. O copie s-a trimis și lui Gauss, cu speranța că, dacă marele matematician li se alătură atunci recepția pe plan european ar fi fost mult mai rapidă și răspândită. Din nou, însă, Gauss refuză să ia atitudine, afirmând că, această problemă este una foarte delicată, că a încercat și el în zadar să găsească o soluție și că, nu este momentul pentru ca lucrarea să fie publicată. Astfel teoria noii geometrii va fi publicată doar în 1834 ca anexă la cartea lui Farkas (*Tentamen*), de unde și denumirea sub care a devenit ulterior cunoscută, adică *Appendix*, în ciuda faptului că, János a intitulat lucrarea *Adevărata știință a spațiului* (lat. *De scientia spatii absolute vera*).

În ciuda acestei mari realizări, în timpul vieții János Bolyai nu a fost recunoscut pentru meritele sale.

Își trăiește viața în Tîrgu-Mureș singur și abandonat, trecând în neființă în 1860 și fiind înmormântat în cimitirul reformat, însă în partea unde sunt de obicei înmormântați săracii și cei fără de adăpost. Multă vreme nici nu se cunoaște cu adevărat locul unde a fost înmormântat, doar în 1911 o comisie specială reușește să identifice rămășițele lui în baza uniformei de ofițer și este înmormântat apoi în cavou comun cu tatăl, ceea ce s-a păstrat și azi în cimitirul reformat din Tîrgu-Mureș.

În perioada interbelică realizările lui János Bolyai devin cunoscute în lumea întreagă, geometria lui este folosită de savanții secolului XX., iar în cadrul bibliotecii Colegiului Reformat se va deschide un mic muzeu în memoria celor doi matematicieni, muzeu ce în anii '50 va fi mutată în incinta Bibliotecii Teleki, unde poate fi vizitat și astăzi. Tot aici se păstrează și cele 20.000 file de manuscrise originale rămase după cei doi.

Muzeul Bolyai, Biblioteca Teleki-Bolyai, Tg.-Mureș

Bibliografie selectivă

Weszely Tibor, *Bolyai János*, Vince, Budapest, 2002.

***, *Bolyai-emlékkönyv*, Vince, Budapest, 2004.

Weszely Tibor, *Bolyai Farkas a matematikus*, Bukarest, 1974.

Gazda István (ed.), *Egy halhatatlan erdélyi tudós, Bolyai Farkas*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002.

Benkő Samu, *Bolyai János vallomásai*, Mundus, Budapest, 2002.

Simion C. Mândrescu**Doina Vanca**

Biblioteca Județeană Mureș

*„Numele lui **Simion Mândrescu** se va pomeni vecinic, cât va trăi românismul, căci a luptat cu toate greutățile, și cu sfortărea-i supremă a reușit cu mână de fier să sguduie neamul din amorțeală, să toarne în sufletul său dorul de libertate și unire, curajul strămoșesc și legendar al vitejiilor neîntrecute”*
(Ziarul *Ardealul*, 22 martie 1915)

Simion Mândrescu s-a născut în localitatea Râpa de Jos (comitatul Mureș-Turda), la data de 18 iulie 1868. Părinții săi Ioan Crăciun și Rafila (Fira) Mândrescu, precum și fratele său Ioan și sora sa Anastasia (Nastasia) au fost simpli țărani. Școala primară a urmat-o în satul natal, Râpa de Jos, între anii 1875-1876. A continuat studiile primare la Școala Grănicerească Monor între anii 1876-1879. Clasele gimnaziale le-a început la Gimnaziul German din Reghin (1880-1881, prima clasă gimnazială), Gimnaziul Evanghelic din Sibiu (1881-1882, a doua clasă gimnazială), Gimnaziul Superior Român Greco-catolic din Năsăud (1882-1888, clasele III-VIII gimnaziale, unde a fost coleg de generație și prieten cu poetul George Coșbuc și cu viitorul patriarh Miron Cristea). Între anii 1886-1888 a fost membru al Societății „Virtus Romana Rediviva”. „Aici mi-a fost dat să învăț a-mi iubi cu pasiune neamul, aici mi-a fost dat să învăț a iubi cu aceeași pasiune învățătura” scria mai târziu în articolul „Liceul din Năsăud factor hotărâtor în viața mea”, apărut în „Plaiuri năsăudene” din anul 1944, nr. 15-16, pag. 3. La data de 2 iulie 1888 a susținut examenul de maturitate cu calificativul „bine maturu”. A urmat studiile superioare la Școala Normală Superioară București din cadrul Universității București, urmând cursurile Facultății de Litere (1888-1892, având printre profesori pe: Al. Odobescu, B. P. Hașdeu, V. A. Urechia, Grigore Tocilescu, Titu Maiorescu), lucrarea sa de diplomă fiind „*Elemente ungurești în limba română*”. A continuat studiile postuniversitare cu un doctorat în filosofie la Universitatea din Berlin (1899-1903), teza de doctorat având titlul „*Goethes Relativsatz*”.

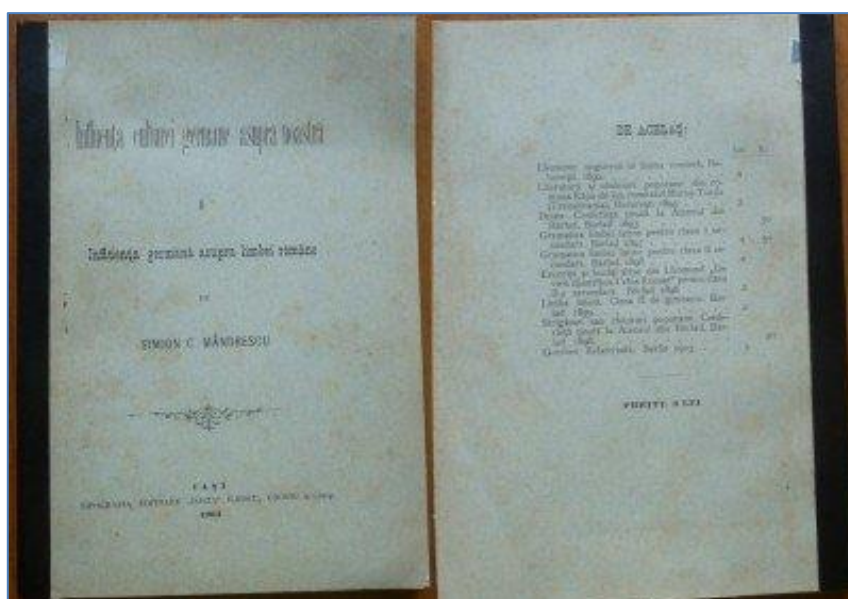
Cariera profesională și-a început-o la Bârlad, unde a fost profesor de limba latină la Liceul „Codreanu” (1892-1899). A fost profesor de limba germană la Liceul Național din Iași (1900-1905). Și-a început cariera de profesor universitar la Universitatea din București în 1905, unde a fost fondatorul Catedrei de Limba și literatura germană, prima de acest fel din țară, pe care a condus-o până la pensionare (în anul 1938).

În toți acești ani a publicat numeroase articole, a participat cu lucrări la diverse conferințe, a redactat și publicat manuale/cursuri universitare și cărți:

- *Elemente ungurești în limba română* (teza de licență), (București, 1892);
- *Literatură și obiceiuri poporane din comuna Râpa de Jos*, Comitatul Mureș Turda (Transilvania), (București, Tipografia Curtii Regale, F. Göbl Fiii, 1892; 248 p.);
- *O nuntă în Râpa de Jos*, (în „Revista Nouă”, V, nr. 6-7, 1892);
- *Doina* (conferință la Ateneul din Bârlad, (Bârlad, Tipografia Cațafany, 1893; 59 p.);
- *Gramatica limbii latine și exerciții pentru clasa I secundară*, (Bârlad, 1896);
- *Gramatica limbii latine, clasa a II-a secundară, I Etimologie*, (Bârlad, 1897);
- *Doina. Conferință ținută la Ateneul din Bârlad*, (București, 1897);
- *Limba latină. Exerciții și bucăți alese din L. H. Omand „De viris illustribus Urbi Romae” pentru clasa a II-a secundară*, (Bârlad, 1897);
- *Strigături sau chiuituri poporane* (conferință ținută la Bârlad, 8 februarie 1898), (Bârlad, 1898);
- *Limba latină. Clasa a II-a de Gimnaziu Partea I Etimologia și cuvinte. Partea a II-a Bucăți de citire și versuri.*, (Bârlad, 1899);
- *Dare de seamă critică asupra lucrării dl. Dr. Em. Grigorovitz: Românii în monumentele literare germane medievale*, (București, 1902);
- *Goethe Relativsatz*, (Berlin, 1903);
- *Influența culturii germane asupra noastră. Influența germană asupra limbii române*, (Iași, 1904);
- *Secțiunea de deschidere de limba și literatură germană ținută la Universitatea din București la 5 noiembrie 1905*, (București, Atelierele grafice SOCEC, 1905);
- *Mittelhochdeutsch. Gramatică, texte, explicări și vocabular*, (București, Tipografia „Voința Națională”, 1906);
- *Lecțiunea de deschidere a Cursului de limba și literatura germană. II. Cum trebuie organizat studiul limbii și literaturii germane la o universitate română. III. Extras din revistă*, (București, 1908);
- *Din istoria literaturii germane. Friedrich Gottlieb Klapstock*, (București, 1911);
- *În Franța și Italia pentru cauza noastră. 27 septembrie 1917 -1 ianuarie 1919*, (București 1919);
- *Pro Italia*, (București, 1937, Extrait de la Revue de Transylvanie. To II nr.2, 1937);
- *Schiller în literatura română. Aspectul istorico-cultural și bibliografia critică*, - împreună cu Gherghel Ion, (București, Monitorul Oficial și Imprimeria Națională, 1935).

Goethe Relativsatz - diferite ediții reeditate

Influența culturii germane asupra noastră. Influența germană asupra limbii române, (Iași, 1904)

A colaborat la periodicele: *Românul*, *Viitorul*, *Minerva*, *Universul*, *Epoca*, *Ardealul*, *Dimineața*, *Libertatea*, *Naționalul*, *Libertatea (Cleveland, Ohio)*, *Convorbiri literare*, *Epoca*, *Șezătoarea săteanului*, *Vieața nouă*, *Plaiuri Năsăudene*, *Graiul Românesc*, *Revista Germaniștilor Români*.

Simion Mândrescu a desfășurat o intensă activitate culturală și patriotică în perioada premergătoare intrării României în Primul Război Mondial, fiind membru fondator și implicat activ în acțiunile desfășurate de diverse asociații precum:

- *Liga pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor (Liga Culturală)*, (1891, membru fondator)
- *Cercul Românilor de peste munți*, (1909, inițiator/fondator, președinte)
- *Acțiunea Națională și Liga pentru unitatea politică a tuturor românilor*, (1914, fondator)
- *Congresul românilor de peste hotare*, (1915, inițiator/fondator)
- *Federația Unionistă*, (1915, fondator, vicepreședinte)
- *Asociația profesorilor universitari*, (vicepreședinte)
- *Asociația românilor din Transilvania, Banat și Bucovina*, (fondator)
- *Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina*, (1918, fondator, președinte)

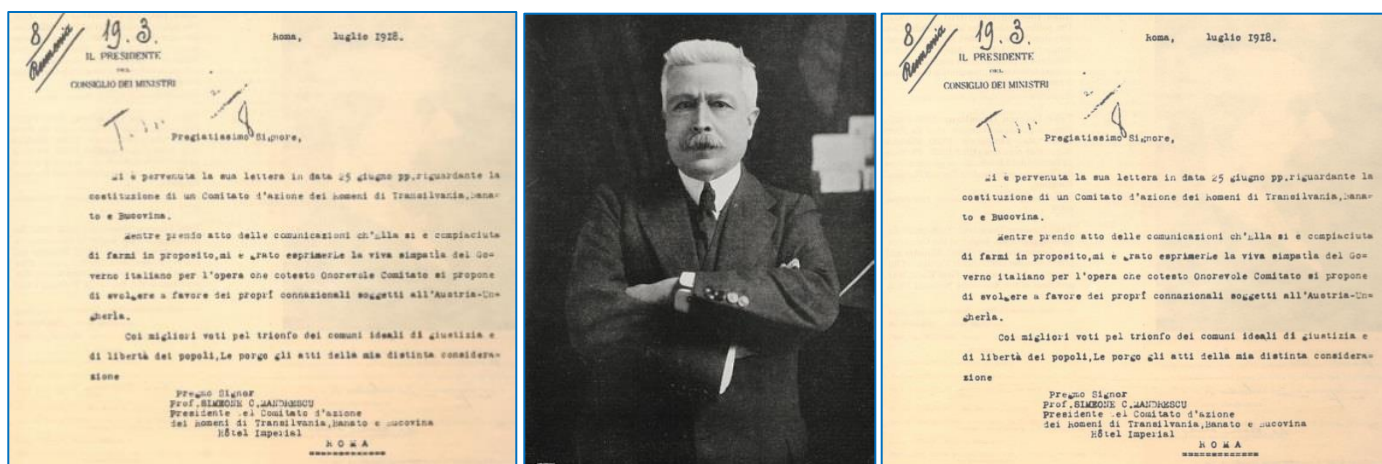
A fost preocupat să răspândească în mediul universitar din București ideile ziarului „Tribuna” de la Sibiu, principalul canal de informare pentru românii ardeleni din Regatul României.

După declanșarea Primului Război Mondial în 1914, Simion Mândrescu a fost adeptul ideii intrării României în război alături de Antanta, considerând aceasta ca fiind singura cale de reușită pentru Reîntregirea Neamului, acționând în acest sens prin: interviuri, articole scrise, organizarea de mitinguri și întruniri publice.

În august 1917 a fost delegat de Asociația profesorilor universitari din România și de Societatea românilor din Transilvania, Banat și Bucovina ca reprezentant al românilor în străinătate pentru propagandă și pentru susținerea cauzei unirii Transilvaniei, Bucovinei și Banatului cu România. În Franța, Simion C. Mândrescu a desfășurat o activitate diplomatică activă, fiind primit, împreună cu delegația română pe care o conducea, de Președintele Consiliului de Miniștri, Clemenceau și purtând totodată cu președintele SUA, Woodrow Wilson, corespondență ocazionată de intrarea acestora în războiul împotriva Austro-Ungariei. În Franța a stat între 27 septembrie 1917 și 3 aprilie 1918 și, alături de ceilalți membri ai delegației, a desfășurat o intensă activitate de propagandă. La Paris a acordat interviuri reprezentanților presei din Anglia și America Latină, a publicat articole despre drepturile românilor în gazetele franceze, despre activitatea delegației române apărând articole în presa locală: „Le Temps”, „La petite Republique”, „La Roumanie”, „L’Eveil” și a făcut parte din Consiliul Național al unității române constituit la Paris la 3 octombrie 1918 sub președenția lui Take Ionescu.

În Italia a participat la Congresul naționalităților asuprite din Austro-Ungaria, care a avut loc la Roma, 8-11 aprilie 1918. A constituit, la Cittaducale, *Comitetul de*

acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina, format din 16 membri. Cu sprijinul Primului ministru al Guvernului italian, Vittorio Emanuele Orlando, a reușit constituirea unei legiuni formate din voluntari români aleși dintre prizonierii de război ardeleni din lagărele de la Cittaducale, Avezano și Pietra-Lata, prizonieri luați de armata italiană în luptele purtate cu armata austro-ungară, constituită cu scopul de a lupta alături de armata italiană împotriva trupelor austro-ungare. Voluntarii au fost încorporați începând cu luna iulie 1918 în Armata Regală Italiană, pentru a fi încadrați începând din luna octombrie a aceluiași an în unitatea cu specific național. Legiunea Română din Italia a fost compusă din patru regimente: Regimentul 1 - Horia, Regimentul 2 - Cloșca, Regimentul 3 - Crișan, Regimentul 4 - Avram Iancu. Soldații români și-au adus contribuția la victoriile armatelor italiene împotriva Armatei Austro-Ungare în luptele de la Nervasa, Ponte Priulo, Asiago, Piave, Montello, Vittorio Veneto, Sisemolet, Cimone, Monte Grappa, Ponte Delle Alpi.

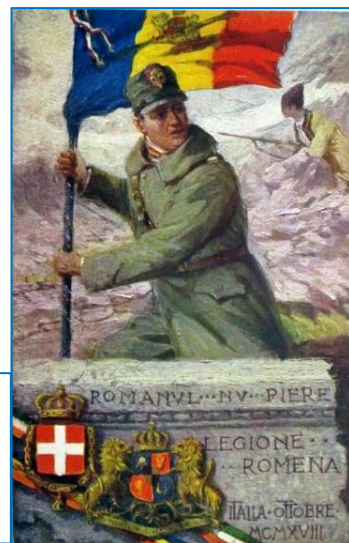
Correspondența președintelui Consiliului de Miniștri al Italiei, Vittorio Emanuele Orlando cu Simion Mândrescu

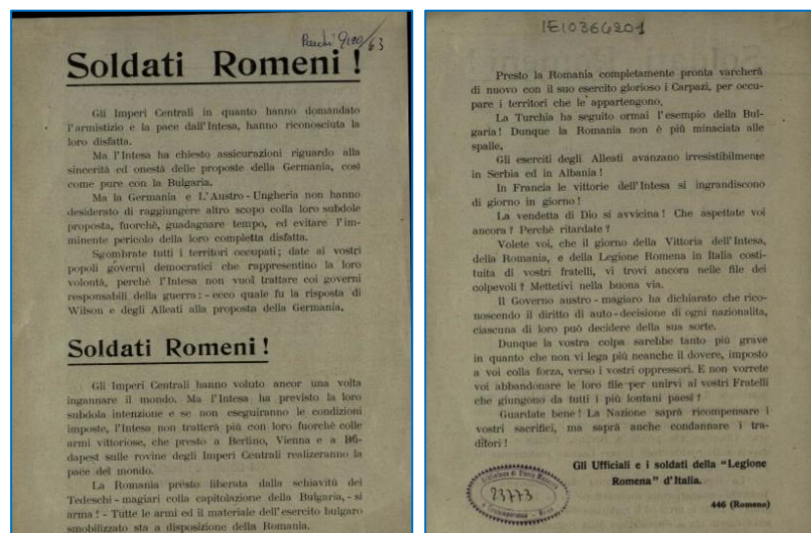
Comitetului de Acțiune al Legiunii Române din Italia și Militari din Legiunea Română din Italia la Cittaducale

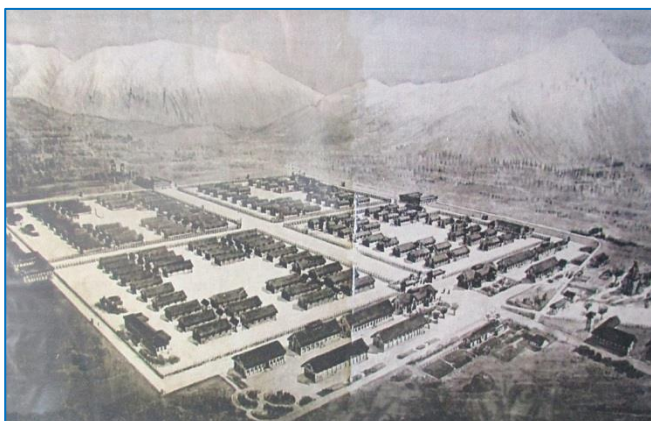
Soldații români din Regimentul 3 „Crișan”, la ceremonia de depunere a jurământului militar de pe 26 ianuarie 1919 din Piața Sena din Roma

Carte poștală destinată propagandei, emisă de Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina în 1918

Afiș de propagandă pentru înrolare în Legiunea Română din Italia

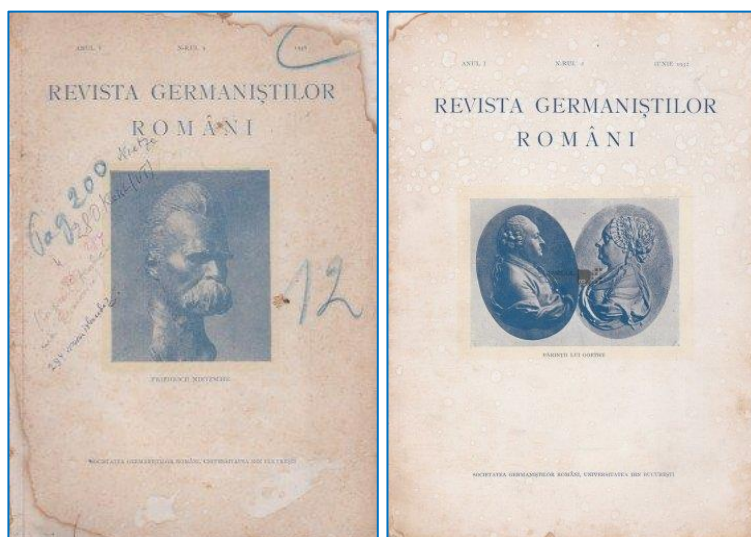

Lagărul de prizonieri de război de la Avezzano și Soldați români la Cittaducale

La Rovereto, în nordul Italiei, există un monument comemorativ în amintirea soldaților Legiunii.

Simion C. Mândrescu a fost fondator al mai multor societăți și publicații culturale:

- *Liga Națională a Femeilor Române* (1921)
- *Societatea „Graiul Românesc”* (1923)
- *Societatea Germaniștilor Români* (1931, președinte)
- *Revista Germaniștilor Români* (1932, director)
- *Institutul de cultură româno-german* (1935)
- *Industria casnică românească*
- *Hora*
- *Joc și cântec românesc*
- Director al ziarului *Ardealul*
- Președintele revistei *Graiul Românesc*

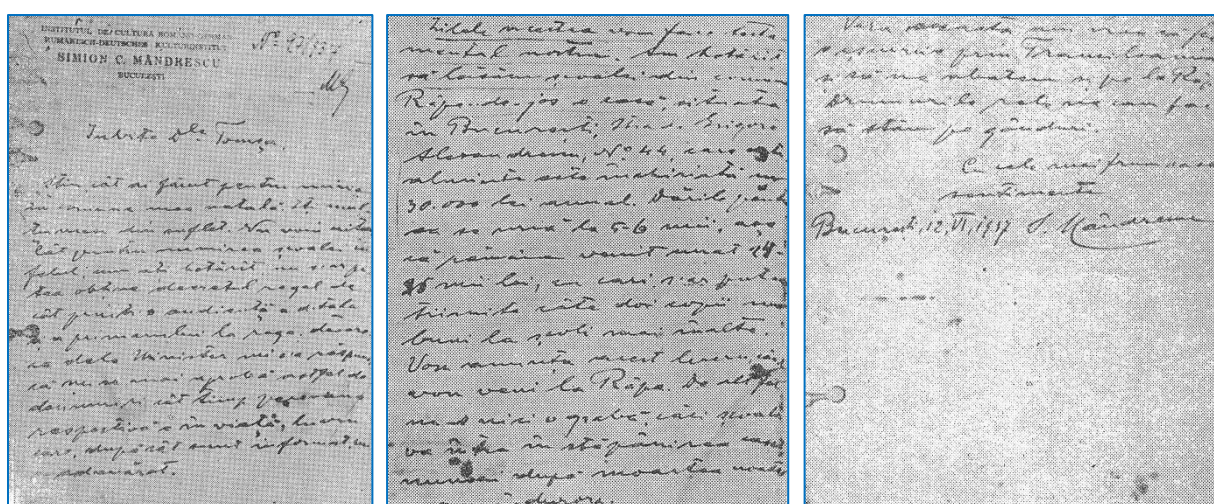

Cariera sa politică a început în 1919 ca Deputat de Ilfov din partea Partidului Național Liberal (1919-1922), Deputat de Reghin/Mureș din partea Partidului Național Liberal (1922-1925), Ministru Plenipotențial al României în Albania (1925-1926).

În Albania Simion C. Mândrescu și-a propus să contribuie „la înălțarea sentimentului național, la consolidarea prieteniei alban-ro-mâne”, într-un moment în care Legația de la Tirana „devine un centru de îndrumare pentru elementele românești”, prin încredere și bunăvoință, printr-o colaborare sinceră cu reprezentanții statului albanez (de la președintele țării la reprezentanții bisericii albaneze), cu elementul românesc din Albania, în sensul cultivării limbii române și în școli astfel încât românii de acolo „să se roage în limba lor maternă, în biserici românești”. Având în vedere școala, biserica, cultura și credința aflate într-o stare tristă, căci atunci mai existau doar trei școli primare românești din 17, corpul didactic risipit iar lăcașurile românești au fost luate de guvern pentru a instala în ele școli albaneze sau alte instituții publice, diplomatul Simion C. Mândrescu propunea măsuri de remediere:

deschiderea de școli cu internate (una pentru 50 de băieți, alta pentru 50 de fete) la Tirana; școli românești la Durazzo, Valona, Cavaia, Berat, Elbasan, Premet, ca „nevoi absolute și urgente”.

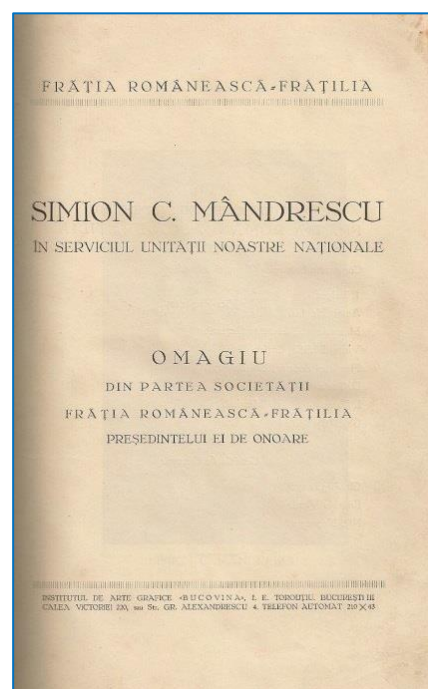
Simion C. Mândrescu a fost profund legat de Râpa de Jos, satul său natal. În 1933 a donat suma de 40.000 de lei pentru ridicarea unei școli în localitate, asistând chiar la inaugurarea ei, iar mai târziu a făcut o importantă donație prin testament. „Am hotărât să las școalei din comuna Râpa de Jos o casă, situată în București, strada Grigore Alexandrescu, nr. 44 și care poate aduce un venit curat de 24-25.000 de lei, cu cari s-ar putea trimite câte doi copii mai buni la școli mai înalte”, erau cuvintele înscrise în cuprinsul testamentului său încheiat în 1937.

S. Mândrescu către M. Tomșa (București, 12 VI 1937)

A decedat la 30 septembrie 1947 în orașul Bușteni și a fost înmormântat la Cimitirul Bellu din București

Despre viața și activitatea deosebită a marelui patriot și om de cultură Simion C. Mândrescu există două cărți scrise și publicate în timpul vieții acestuia: *Simion C. Mândrescu - În Franța și Italia pentru cauza noastră, 27 Septembrie 1917-1 Ianuarie 1919*, Institutul de Arte Grafice, București, 1919 și *SIMION C. MÂNDRESCU în serviciul unității noastre naționale - OMAGIU din partea Societății Frăția Românească - Frăția, PREȘEDINTELUI EI DE ONOARE*, Institutul de Arte Grafice „Bucovina”, București, 1928.

Bibliografie

Lucrări de referință

1. *** - *Simion C. Mândrescu în serviciul unității noastre naționale: Omagiu din partea societății Frația Românească - Frațilia președintelui ei de onoare*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2018
2. Bîrlea, Ovidiu - *Istoria folcloristicii românești*, Editura Enciclopedică Română, București, 1974, p. 300-301
3. Campus, Eliza - *Din politica externă a României: 1913-1947*, Ed. Politică, București, 1980, p. 158-159
4. Chiorean, Ioan; Kocziány, Ladislau; Nițu, Valeriu; Ploșteanu, Grigore - *Profiluri Mureșene*, vol. I, Centrul de Științe Sociale, Tîrgu-Mureș, 1971, p. 245-256
5. Cosma, Ana - *Scriitori români mureșeni: Dicționar biobibliografic*, Biblioteca Județeană Mureș, Tîrgu-Mureș, 2000, p. 85-86
6. Datcu, Iordan - *Dicționarul etnologilor români*, vol. II, Ed. Saeculum I.O., București, 1998, p. 83
7. Netea, Vasile - *Folclorul și folcloriștii mureșeni*, Tîrgu-Mureș, 1983, p. 32-43
8. Poptămaș, Dimitrie - *Philobiblon mureșean: o viață printre oameni și cărți*, Fundația culturală „Vasile Netea”, Tîrgu-Mureș, 2003, p. 290

Articole

1. Bosoancă, Traian - *Mureșeni, la Marea Unire - Simion C. Mîndrescu*, în *Cuvântul Liber*, An II, nr. 238 (246), vineri, 30 noiembrie 1990, p. 4
2. Cironeanu, I. - *Prof. univ. Simion C. Mîndrescu - fiu de seamă al județului Mureș*, în *Cuvântul Liber*, An XVI, nr. 241 (3896), miercuri, 8 decembrie 2004, p. 5
4. Cironeanu-Covrig, Ioan - *Profesorul Simion C. Mîndrescu - „În Franța și Italia, pentru cauza noastră”*, în *Cuvântul Liber*, An XIV, nr. 241 (3386), sâmbătă, 7 decembrie 2002, p. 3
5. Covrig-Cudrec, Valer - *Simion C. Mîndrescu - Omul din umbra istoriei Marii Uniri*, în *Cuvântul Liber*, An XXIV, nr. 31 (5733), marți, 14 februarie 2012, p. 7
6. Gheorghiu, I. - *Simion Mîndrescu*, în *Tribuna*, An XII, nr. 29 (598), 8 iulie 1968, p. 6
7. Gheorghiu, Ionel - *Simion C. Mîndrescu, personalitate a culturii românești*, în *Orizont*, An XIV, Joi, 9 august 1973, nr. 32 (285), Timișoara, p. 9
8. Poptămaș, Dimitrie - *Fapte*, în *Cuvântul Liber*, An IV, nr. 31 (553), vineri, 14 februarie, 1992, p. 8

Resurse web

1. *** - *Corespondența președintelui Consiliului de Miniștri al Italiei, Vittorio Emanuele Orlando cu Simion Mîndrescu* - <http://roma.mae.ro/node/2527> - accesat la data de 5 noiembrie 2018

2. *** - *Legiunea Voluntarilor Români din Italia* -
https://ro.wikipedia.org/wiki/Legiunea_Voluntarilor_Rom%C3%A2ni_din_Italia -
accesat la data de 5 noiembrie 2018
3. Balint, Nicolae - *Simion Mandrescu, Un mureșean in slujba Marii Uniri* -
<http://www.clipa.com/a866-Simion-Mandrescu-Un-mureșean-in-slujba-Marii-Uniri.aspx> - accesat la data de 4 noiembrie 2018
4. Cironeanu, Ioan - *SIMION C. MANDRESCU LA 140 DE ANI DE LA NASTERE* -
<http://www.cuvantul-liber.ro/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=40867&cntnt01returid=61> - accesat la data de 4 noiembrie 2018
5. Conțiu, Viorel - *SĂRBĂTOARE LA RÂPA DE JOS: 150 DE ANI DE LA NAȘTEREA MARELUI INTELECTUAL ȘI FIU AL SATULUI, SIMION C. MÂNDRESCU* -
<http://www.cuvantul-liber.ro/news/104999/61/SaRbATOARE-LA-RaPA-DE-JOS-150-DE-ANI-DE-LA-NA-TEREA-MARELUI-INTELECTUAL-I-FIU-AL-SATULUI-SIMION-C-MaNDRESCU> - accesat la data de 5 noiembrie 2018
6. Cosma, Ana - *Scriitori români mureșeni: Dicționar biobibliografic* -
<http://www.bjmures.ro/bd/C/001/01/C00101.pdf> - accesat la data de 4 noiembrie 2018
7. Covrig-Cudrec, Valer - *SIMION C. MÂNDRESCU (1866-1947) (III)* -
<http://www.cuvantul-liber.ro/news/81351/61/Simion-C-Mandrescu-1866-1947-III> -
accesat la data de 4 noiembrie 2018
8. Covrig-Cudrec, Valer - *SIMION C. MÂNDRESCU- Omul din umbra istoriei Marii Uniri* - <http://www.rasunetul.ro/simion-c-mandrescu-omul-din-umbra-istoriei-marii-uniri> -
accesat la data de 4 noiembrie 2018
9. Covrig-Cudrec, Valer - *SIMION C. MÂNDRESCU- Omul din umbra istoriei Marii Uniri* - <http://www.mesagerul.ro/2012/11/26/simion-mandrescu-omul-din-umbra-istoriei-marii-uniri> -
accesat la data de 4 noiembrie 2018
10. Covrig-Cudrec, Valer - *SIMION C. MANDRESCU-Omul din umbra istoriei Marii Uniri* - <http://bistritanews.ro/index.php?mod=article&cat=18&article=7524> - accesat
la data de 4 noiembrie 2018
11. Covrig-Cudrec, Valer - *SIMION C. MANDRESCU OMUL DIN UMBRA ISTORIEI MARIII UNIRI („SI NOI AM PUS O PIATRA LA TEMELIA ROMANIEI MARI!”)* -
<http://www.cuvantul-liber.ro/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=59999&cntnt01returid=61> -
accesat la data de 4 noiembrie 2018
12. Dobre, Cezar - *Mari români din Diaspora. Românii în Italia în anii Primului Război Mondial* - <http://www.puterea.ro/special/mari-romani-din-diaspora-romanii-in-italia-in-anii-primului-razboi-mondial-110196.html> - accesat la data de 5 noiembrie 2018
<http://www.simioncmandrescu.ro/> - accesat la data de 4 noiembrie 2018
13. Lădăriu, Lazăr - *SĂ NE CUNOAȘTEM ÎNAINȚĂȘII SIMION C. MÂNDRESCU: DIPLOMATUL-PATRIOT* - <http://www.cuvantul-liber.ro/>

liber.ro/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=101766&cntnt01returnid=61- accesat la data de 4 noiembrie 2018

14. Mititean, Ioan - *NĂSĂUDEANUL SIMION C. MÂNDRESCU, UN LUPTĂTOR PENTRU UNIRE* - <http://www.rasunetul.ro/nasaudeanul-simion-c-mandrescu-un-luptator-pentru-unire>- accesat la data de 4 noiembrie 2018

15. Uiuiu, Alexandru - *Dr. Alexandru Uiuiu: Duhul istoriei îl readuce pe Simion C. Mândrescu în locurile natale* - <http://www.rasunetul.ro/dr-alexandru-uiuiu-duhul-istoriei-il-readuce-pe-simion-c-mandrescu-locurile-natale>- accesat la data de 4 noiembrie 2018

16. Uiuiu, Alexandru - *DUHUL ISTORIEI ÎL READUCE PE SIMION C. MÂNDRESCU ÎN LOCURILE NATALE* - <http://www.cuvantul-liber.ro/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=99556&cntnt01returnid=61>- accesat la data de 4 noiembrie 2018

Un adevărat patriot Părintele prof. univ. dr. Ilie Moldovan (n. 18.05.1928 - d. 19.02.2012)

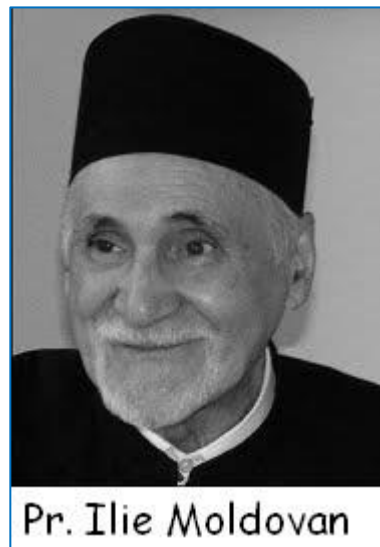
Anca Ciotloș

Biblioteca Comunală Albești

Moto:

„E atât de întunecat cerul, încât numai o
furtună îl mai poate limpezi!”

(Părintele Ilie Moldovan)

Râvnitor pentru Hristos, iubitor al Bisericii, militant pentru viață și arzând pentru neamul românesc, așa l-a descris Arhiepiscopul Andrei al Alba-Iuliei în Revista Editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Alba-Iuliei Nr. 10 din Octombrie 2007.

Sunt bucuroasă că pot vorbi de Părintele Profesor în anul acesta 2018, pentru că, fiind sărbătorit centenarul unirii noastre ca stat Român, personalitatea celui și a celor care au trăit și au avut fapte merituoase pentru menținerea neamului nostru românesc, trebuie să-i facem cunoscuți, avem datoria morală și de conștiință să putem scrie și vorbi la ceas aniversar despre faptele și învățăturile pe care acești oameni le-au lăsat în urma lor, în scrieri, cărți, articole, înregistrări.

Părintele Profesor Dr. Ilie Moldovan pe care l-am cunoscut personal în satul nostru, dar mai întâi l-am cunoscut din cele povestite de mama mea care a copilărit cu părintele, așa am aflat că, încă de la vârstă fragedă, chemarea părintelui la credință prin „atragera” tuturor copiilor de pe stradă la slujbă Duminica de Duminică. De cele mai multe ori părintele ținea slujba cu ceilalți copii în curte la bunicii mei, îi pune pe ceilalți să participe la ritualul slujbei cu tot ce se cuvenea, să stea în genunchi când preotul iese din altar cu darurile, iar enoriașii cei mici ascultau și participau cu seriozitate la cântări, la rugăciuni. Așa am înțeles eu că părintele era un om simplu, modest, harnic, un om răbdător, vorbea modest așa cum îi era felul de mic, era un om cu ceva aparte și își iubea consătenii.

Am să scriu în continuare date biografice: Părintele Profesor Universitar Dr. Ilie Moldovan s-a născut la 18 mai 1928 în Albești, Jud. Mureș, din părinții Dumitru și Veronica, fiind trei frați. Părintele a fost ultimul băiat al familiei sale. Tatăl său, Dumitru Moldovan, fiind născut în satul Beșa, actualmente Stejăreni. Acesta se căsătorise cu o fată din comuna Albești, apoi a luptat în Primul Război Mondial, fiind luat prizonier și întemnițat în Anglia. Prizonieratul său a durat șapte ani, iar când s-a întors acasă, află că soția și tatăl său, considerându-l mort, se mutaseră în Albești,

satul de baștină al soției. Tatăl părintelui donează bisericii din Beșa - Stejăreni toate terenurile deținute.

În ziarul Formula As nr. 624/2004 (*articol realizat de Ion Longhin Popescu-rubrica: Spiritualitate*), părintele Ilie Moldovan spunea despre dragostea de neam: „Să nu uităm: când ne-am pierdut rădăcinile, într-un fel oarecare ne-am pierdut pe noi înșine, pentru că rădăcinile acelea au conotații veșnice”. De aceea, vorbind despre originile sale, domnia-sa spunea: „Sunt urmaș al iobagilor din satul meu natal. Păstrez în mine moștenirea înaintașilor mei iobagi, caracterul moral și credința ortodoxă în care m-am născut, apărută cu sfințenie de înaintașii noștri...”. Fiul său, Profesorul Sebastian Moldovan, spune într-un articol pe care îl voi cita mai jos:¹ Părintele în copilărie nu a mers la grădiniță cu greu a acceptat să meargă la școală, chiar a refuzat în prima fază să citească și să scrie, ca mai apoi să le deprindă de unul singur. Cele opt clase de liceu le-a urmat la Liceul „Principele Nicolae” din Sighișoara. În iarna 1942-1943, colega noastră Lucia Țarălungă (în Anuarul Alt-Schesburg editat de Muzeul de Istorie din Sighișoara nr. 9/2016, pag. 188, 189) a spus că, fiind iarna mai aspră, liceanul Ilie Moldovan locuiește în gazdă la bunicii dumneaei din partea tatălui: Oltean Lazăr și Elena, iar tatăl Doamnei, D-l Oltean Ștefan (cu trei ani mai tânăr decât Părintele) era elev la același liceu.

Astfel aflu cu plăcere că Domnul Oltean îi poartă o amintire vie părintelui și povestește cu nostalgie și admirație despre erudiția părintelui Ilie, pentru scrisul - caligrafia extraordinară, frumoasă, ordonată, despre felul cum elevul Ilie Moldovan își pregătea cerneala pentru scris din minele de creion „chimic” cu apă, după o rețetă doar de el știută, pentru că nu existau atâtea posibilități ca în ziua de astăzi, copiii deveneau silitori să descopere varianta care să-i scoată din impas și să poată face față nevoilor la ore!

Aflu de la Doamna Lucia Țarălungă, n. Oltean că Părintele a fost coleg de Facultate cu tatăl dumneaei la Facultatea de Agronomie din Cluj timp de doi ani, de aici părintele decide să facă și Facultatea de Teologie la care avea chemarea de mic copil.

În timpul liceului elevul Ilie Moldovan este remarcat pentru aptitudinea la materia matematică și pentru talentul său literar, dirigintele său eminentul profesor Ioan Covrig-Nonea trezindu-i interesul pentru filozofie și teologie, deschizându-i drumul cu îndrumarea spre lectură a cărții de teologie: Sfântul Dionisie Areopagitul, remarcabilă fiind expresia părintelui:

„Nu înțelegeam nimic, dar îmi plăcea grozav” astfel ne spunea părintele peste ani ceea ce l-a îndemnat să meargă spre teologie!

¹ <https://bucovinaprofunda.wordpress.com/.../praznuiri-2012-tatal-meu-Părintele-Ilie-Moldovan>. Un fiu de Țărani. Articol al fiului său Prof. Univ. Sebastian Moldovan.

Școala primară o face în satul natal, liceul la Sighișoara, urmează Facultatea de Agronomie din Cluj, între anii 1948-1953, după care, înclinația sa teologică nedându-i liniște, urmează Teologia la Cluj și la Sibiu, luându-și licența în 1955.

Mai spunea părintele despre lecturile sale la biblioteca din Cluj: a prins ultimele zile în care se mai puteau citi anumite cărți acolo, pentru că în curând biblioteca avea să se închidă să fie epurată și tot ce a însemnat literatura de trezire a neamului și de formare a conștiinței neamului, tot ce a însemnat mișcarea tineretului în perioada interbelică a fost interzis. A apucat să-i citească pe Mircea Vulcănescu, Nichifor Crainic, părintele Dumitru Stăniloae, Vasile Băncilă și mulți alții, de care noi nici nu știm, de care nu mai auzim și nu ne mai vorbește nimeni despre acești oameni formatori de neam și conștiință.

Urmează o pregătire post-universitară la Institutul de Biochimie din București. Între anii 1965-1968 urmează cursurile de doctorat în teologie la București, susținându-și teza cu titlul: „Învățătura despre Duhul Sfânt în Ortodoxie și preocupările ecumeniste contemporane”, în anul 1974.

Ca inginer agronom va funcționa între 1953-1955 la Brașov și la Luduș.

Un alt moment din viața Părintelui Ilie Moldovan este cel pentru Teza de doctorat, în Dogmatică, la Facultatea din București, avându-l îndrumător pe Prof. Nicolae Chițescu, dar adevăratul mentor a fost Părintele Dumitru Stăniloae. După eliberarea părintelui Stăniloae din închisoare, acesta mai preda doar la cursurile de magisteriu, cum se numea atunci. Pentru a putea discuta fără „urechi”, părintele îl conducea pe Părintele profesor Dumitru Stăniloae spre casă de la facultate, astfel puteau discuta. Părintele Ilie Moldovan este exmatriculat în 1968 de la doctorat din pricina procesului Părintelui Spiridon Căndea, profesor la Sibiu, fost membru al mișcării legionare, apoi când s-a mutat la București, după 10 ani urma să reia studiul.

Părintele Ilie deși nu a fost închis, nu a scăpat din faptul de a fi supravegheat și anchetat.

În 1955 este hirotonit preot pentru parohia Lisa, județul Brașov, unde păstorește până în anul 1970. Aici îl cunoaște pe Octavian Paler, scriitor și director al Radio-Televiziunii de atunci, părintele a fost cel care i-a cunoscut părinții scriitorului O. Paler și care a fost cel care i-a dus spre calea veșniciei.

Din anul 1970 până în anul 1976 este paroh în Comuna Daneș, Județul Mureș. Preotul Ilie Moldovan un mare apărător de familie, fiind celula de bază a societății, în tot ce întreprinde de-a lungul vieții sale ca preot și duhovnic, a fost susținut de familie, atât din partea doamnei preotese, cât și a celor trei copii cu care i-a binecuvântat Dumnezeu: Nicanor, Dumitru și Sebastian, ultimul continuându-i viața de Prof. de Teologie Morală la Univ. „Lucian Blaga” din Sibiu.

Va fi apoi duhovnic la Institutul Teologic din București până în anul 1983. Tot aici este și profesor suplinitor între anii 1977-1983. Din anul 1983 este profesor titular de Teologie Morală la Facultatea de Teologie din Sibiu, până în anul 1998.

Apoi din anul 1992 să fie profesor la Facultatea de Teologie a Universității „1 Decembrie 1918” unde a predat disciplinele: Teologie Morală, Sociologie generală, Fundamentele Asistenței Sociale, Sociologia familiei, Psihologia Socială, Etnologie românească, încheindu-și misiunea la Facultatea din Alba-Iulia în anul universitar 2006-2007.

La Universitatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a predat Teologie Morală în 1991, iar la Baia Mare, aceeași disciplină în anul 1996.

Părintele Profesor Ilie Moldovan a fost un neobosit în munca sa pastorală, oriunde a fost chemat chiar și când anii s-au înmulțit pentru a participa la simpozioane, manifestări științifice și conferințe duhovnicești a reușit întotdeauna să ajungă și nu numai să fie prezent, ci să participe cu tot sufletul său, având pregătit în bagajul său un cuvânt trainic de zidire pentru auditoriul său.

Un alt capitol este activitatea publicistică ca fiind impresionantă, iar aceasta apare în volumul său omagial dedicat Părintelui cu ocazia simpozionului național „Paradisul etnic românesc - Biserica carpatică pe apă”.²

Părintele Ilie Moldovan, ilustru cărturar și modelator de suflete, spunea: „Domnilor, neamul este realitatea vieții veșnice. Când ne-am pierdut rădăcinile ne-am pierdut pe noi înșine”.

Teolog remarcabil, apărător și iubitor de neam și țară, dascăl fiind tot timpul printre tineri, povățuindu-ne și introducându-ne în cadrul istoric și social unde s-a format acest om remarcabil, punând mai întâi de toate dragostea de Dumnezeu, de semeni și de neamul din care făcea parte.

Fiul Părintelui Ilie Moldovan acum Prof. Univ. la Teologie Morală la Univ. „Lucian Blaga” din Sibiu povestește foarte frumos în articolul „Tatăl meu, Părintele Ilie Moldovan, Un fiu de țăran” spune despre Biblioteca din casa dumnealor: „Biblioteca creștea mereu; tata cumpăra cărți de istorie, etnologie, folclor, literatură, critică literară, artă, filozofie, dar și științe.” Ne mai spune cum citea părintele cu pasiune și sublinieri numeroase. Părintele și-a lăsat copii să-și urmeze fiecare calea fără ai presa la ceva, astfel ei și-au căutat propriile împliniri.

Fiul Sebastian Moldovan ne povestește despre părintele Ilie faptul că era exigent în împlinirea propriilor îndatoriri, responsabil cu disciplina. De altfel numai prin rigurozitatea cu tine însuși poți reuși în viață.

Ca inspector a călătorit mult timp, două decenii, de la Mărginimea Sibiului la cealaltă mărginime, a Covasnei și a Harghitei. A pus umerii la înființarea în Alba-Iulia a secției de Teologie - Asistență Socială.

Prezența în Universitățile ardeleni post-decembriste este indispensabilă, astfel părintele Ilie Moldovan este o prezență neobosită, având predici, conferințe

² <https://www.revistateologica.ro/wp-content/uploads/2018/05/Moldovan.pdf>; Volumul Omagiu Părintelui Profesor octogenar Ilie Moldovan, coord. Pr. Conf. Dr. Adrian Gh Paul, Editura Univ. de Nord, Baia Mare, 2008.

simpozioane, la Mănăstiri, noi cei din Albești l-am auzit la Mănăstirea Jacul Românesc unde s-au făcut și înregistrări, apoi aici la noi în satul Albești neobosit venea mereu ori de câte ori putea, ne vorbea cu multă căldură și bucurie în suflet alături de părintele paroh Aron Aroneasa de atunci, care a trecut și dumnealui la cele veșnice. Înălțarea Domnului i-a prins mereu împreună.

În cartea „Ne pierde neamul” este apelul revenirii la dreapta credință, dar și „Asociația Pro-Vita Sibiu” (1991), după modelul celei de la București, create de poetul Ioan Alexandru.

Sprijinirea procreației și combaterea avortului atrag puțini militanți, când perspectivele demografice sunt în scădere și sumbre.

Senatul Universității, la propunerea Înalț Preasfințitului Arhiepiscop Andrei al Alba-Iuliei, i-au acordat Părintelui Prof. Univ. Dr. titlul de „Doctor Honoris-causa”, fiind recunoștința celor cu care a muncit în slujba neamului.

„Teologia iubirii” cea pe care o răspândea cu multă candoare părintele Ilie este temeiul regenerării noastre spirituale, prin accesul la un alt mod de viață. Prin cultură și morală regenerarea spirituală va fi posibilă.

Părintele Ilie și Doamna Preoteasă Iuliana s-au stins încet și sunt înhumați în satul natal, astfel țărâna strămoșilor noștri să-i fie ușoară pentru că iubirea lor de neam este una veșnică.

de la lume adunate și-napoi la lume date!**Biblioteca Comunală Adămuș****Margareta Indreica, bibliotecară****Resursele electronice – premise ale extinderii competențelor bibliotecii**

Odată cu deschiderea informațională oferită de Internet biblioteca are capacitatea de a soluționa o serie de probleme și nevoi de natură personală, având astfel o adresabilitate largă, orientată spre toată comunitatea deservită.

Prin intermediul informatizării biblioteca este capabilă să satisfacă dintre cele mai diverse nevoi ale utilizatorului modern, cum ar fi: accesul la informații utile privind domeniile de gastronomie, grădinărit, rezolvarea problemelor de natură personală legate de sănătate, stabilirea de legături cu străinătatea, soluționarea unor probleme în relația cu alte instituții prin scanare și transmitere de documente la solicitările punctuale și concrete ale beneficiarilor bibliotecii etc., toate aceste din urmă servicii conducând la o economisire a timpului, în beneficiul clienților bibliotecii.

Prin aceste noi servicii oferite comunității deservite, biblioteca publică a devenit un avanpost socio-cultural și comunitar în concordanță cu schimbările societății.

În contextul în care atât școala cât și biblioteca au ca scop comun formarea deprinderilor de utilizare a noilor tehnologii în rândurile elevilor, de a facilita accesul la informare și documentare, biblioteca a inițiat și a derulat o serie de activități în realizarea cărora a beneficiat de sprijinul cadrelor didactice de la Școala Gimnazială Adămuș. Colaborarea dintre cele două instituții este un demers firesc și binevenit, beneficiarii direcți fiind elevii, a căror pregătire și informare este esențială.

Pe aceste coordonate de colaborare cu școala, biblioteca și-a propus și a realizat o serie de activități în implementarea cărora a fost necesară utilizarea echipamentelor IT din dotarea bibliotecii.

Astfel începând cu anul 2011 și apoi și în anii următori biblioteca s-a înscris ca participant la campania „Hai pe net!”, o campanie națională de incluziune digitală organizată de Fundația EOS România în parteneriat cu telecentre, biblioteci etc. În cadrul acestui proiect am organizat zilnic, timp de o săptămână, diverse activități în colaborare cu școala gimnazială din localitate cu scopul de a populariza serviciile gratuite de Internet oferite de biblioteca comunală.

În cursul anului 2011 și 2012 biblioteca a participat ca partener la o amplă activitate realizată din inițiativa **Muzeului Județean Mureș, Secția de Etnografie și Artă Populară**, activitate intitulată - „Un secol de istorie locală în imagini”. Proiectul cultural a urmărit recuperarea și valorificarea unui patrimoniu cultural imaterial, aflat în memoria individuală și socială: fotografii cu certă valoare de documente etnografice și istorii legate de aceste documente. Scopul urmărit a fost acela de a responsabiliza comunitatea și elevii în raport cu trecutul, prin menținerea, revitalizarea și transmiterea valorilor patrimoniului material și imaterial local.

În derularea proiectelor mai sus amintite biblioteca a beneficiat de sprijinul nemijlocit al cadrelor didactice de la nivelul claselor gimnaziale: Boar Maria Adina, Dodoșiu Samoilă, Indreica Emil-Vasile, Keszeg Ștefan-Levente.

Aceste exemple vin să întărească axioma conform căreia biblioteca și-a lărgit competențele sociale, acest fapt fiind datorat în primul rând echipamentelor IT cu care a fost dotată biblioteca.

Pentru a face o incursiune în timp, este important de amintit faptul că dotarea bibliotecii cu echipamente IT, echipamente pe care le-am invocat în rândurile de mai sus, s-a realizat prin sprijinul logistic al Bibliotecii Județene Mureș și prin contribuția financiară a „**Fundației Bill și Melinda Gates**”, fundație care a finanțat cumpărarea de tehnologie nouă în cadrul programului denumit generic: „**Biblionet - lumea în biblioteca mea**”, în cursul anului 2010.

Competențele lărgite ale bibliotecii s-au materializat printr-o gamă largă de servicii noi. În acest context la nivelul Bibliotecii Județene Mureș a fost organizată, în anul 2011 o sesiune de cursuri care aveau acest scop: identificarea de servicii noi ce pot fi oferite publicului bibliotecii - „Bazele serviciilor noi de bibliotecă”. În urma participării la aceste cursuri, deosebit de utile, am căutat să identificăm noi oportunități de colaborare, noi servicii utile spre a fi oferite comunității în care ne desfășurăm activitatea. În acest demers, în anul 2014 am aplicat la un grant coordonat de **Fundația IREX** pentru finanțare în cadrul programului de plăți directe. În urma acestei aplicații, care a presupus identificarea unui serviciu nou cu adresabilitate spre comunitatea pe care o deservesc, am beneficiat de posibilitatea de a cumpăra mai multe consumabile în valoare de 650 lei. Micro-grantul a fost finanțat de **Fundația IREX**, ca urmare a selectării proiectului propus de bibliotecă ca fiind unul viabil și de certă utilitate pentru clienții bibliotecii cât și pentru potențialii beneficiari.

Toate acestea sunt argumente solide pentru care se poate afirma cu tărie că biblioteca și-a extins competențele sociale, prin lărgirea gamei activităților sale, prin diversificarea paletelor serviciilor, aducând un plus de valoare imaginii bibliotecii și fiind de un real folos în rezolvarea unor probleme punctuale ale cetățenilor.

În contextul unei foarte bune colaborări cu școala și demersul bibliotecii de a oferi servicii noi am derulat sesiuni de educație financiară în rândul elevilor și nu numai.

Sub îndrumarea doamnelor bibliotecare de la **Biblioteca Județeană Mureș**, d-na **Suciu Melania** și respectiv d-na **Bândila/Dragomir Ramona**, biblioteca comunală a inițiat și a derulat sesiuni de informare financiară, prin parcurgerea îndrumărilor online puse la dispoziție de cele două platforme de educație financiară: **BaniIQ** și respectiv **Banii pe net**.

Prin accesarea site-ului web, utilizatorii de Internet au beneficiat de instruire și îndrumare în acest sens.

BaniIQ este un program de educație financiară cu adresabilitate foarte largă, cu ajutorul îndrumărilor oferite participanții își însușesc și totodată își îmbunătățesc o seamă de cunoștințe referitoare la produsele și conceptele financiare, dintre care aș aminti: bugetul, planificarea, investițiile, veniturile și cheltuielile, creditele, riscul financiar, etc.

Informarea, instruirea și consultanța contribuie la dezvoltarea abilităților și a încrederii în privința alegerilor informate, evitând riscurile alegerilor inoportune și a investițiilor neperformante.

Scopul final este acela de a-i ajuta pe beneficiari să dobândească capacitatea de a lua decizii înțelepte pentru viitorul lor financiar.

Deviza platformei financiare este: „Fii inteligent cu banii tăi”.

Răspunzând la cele 10 întrebări din testul inițial am reușit să avem o primă imagine a cunoștințelor noastre privind administrarea bugetului personal, creditare, plăți, economisire. Suntem invitați apoi să parcurgem trainingul, parcurgând un traseu prin care dobândim cunoștințe temeinice pe tema supusă atenției noastre. Ar mai fi de notat următorul aspect: platforma de educație financiară este disponibilă atât în limba română cât și în limba engleză.

Află acum cât de mult te-a ajutat trainingul !

Astfel prin parcurgerea tuturor capitolelor accesate pe platforma **BaniIQ**:

- Bugetul personal
- Veniturile mele
- Cheltuielile mele
- Relația cu banca
- Planul meu de plată

am dobândit cunoștințe noi și ne-am consolidat cunoștințele pe care le aveam deja, am răspuns la chestionarul final, notând cu conștiinciozitate datele noastre personale, după care următorul pas a fost descărcarea diplomelor aferente celor care am parcurs trainingul online.

Cea de-a doua platformă de educație financiară poartă denumirea generică:

Programul **Banii pe net** se axează pe tranzacțiile online, respectiv popularizarea comerțului electronic, cunoașterea tranzacțiilor digitale și realizarea cumpărăturilor în deplină siguranță.

Pentru formatul de training poți alege să vizionezi filmele sau și să citești trainingul.

Capitolele supuse atenției noastre sunt:

- România online
- Circuitul banilor pe net
- Compararea ofertelor online
- Carduri bancare și 3 D secure
- Securitatea plăților online
- Drepturile tale online
- Banking pe net
- Seiful din buzunarul tău

În cadrul programelor de educație financiară mai sus menționate au fost organizate tombola, în urma cărora au fost oferite premii câștigătorilor aleși prin tragere la sorți în mod aleatoriu, informații în acest sens se pot obține prin accesarea capitolelor dedicate acestor secțiuni din cadrul platformelor amintite.

Stăpânești lumea banilor pe net simplu și distractiv.

Iată cât de simplu e:

1. Parcurgi toate capitolele trainingului. O să fie distractiv !
2. Faci un test, unde verifici cât de multe ai deprins din lumea banilor pe net. În funcție de cum te-ai descurcat, reiei trainingul sau mergi mai departe.
3. Facem cunoștință. Ne spui câteva date despre tine.
4. La finalul trainingului poți să trimiți recomandarea unui prieten.
5. Descarci diploma de merit.

Cadrele didactice amintite în rândurile de mai sus au contribuit nemijlocit la implementarea acestor două proiecte, fie prin îndrumarea elevilor spre bibliotecă, fie prin participarea directă la desfășurarea activităților.

Obiectivele acestor proiecte au constatat în însușirea beneficiarilor de cunoștințe minime privind: economiile și investițiile, bugetul personal, cardurile, creditele, tranzacțiile financiare, cumpăratul inteligent etc. și implicit la o mai bună educație financiară a tinerilor.

Desigur cea mai mare bucurie a fost prilejuită de momentul în care am listat diplomele și le-am înmănat beneficiarilor de drept, respectiv participanților la cursuri.

Marea majoritate a participanților fiind elevi și natura chestionarelor supuse atenției noastre fiind întrebări de logică, variante hazlii etc., au făcut ca vestea că la bibliotecă se pot accesa chestionare pentru cele două platforme de educație financiară, s-a răspândit repede astfel încât am avut o „avalanșă” de elevi curioși să vadă despre ce este vorba. Datorită faptului că pentru a completa pe chestionare datele personale ale participanților, era necesar să fi împlinit vârsta de 14 ani, nu toți participanții au beneficiat de diplome, chiar dacă am parcurs împreună cursurile de pe cele două platforme.

Am avut surprize plăcute, prin aceea că am constatat că majoritatea elevilor aveau carduri și frecventau adesea băncile sau efectuau retrageri de numerar de pe cardurile pe care le aveau în posesie, cunoscând faptul că puteau beneficia de retragerea unei sume de până la 100 de lei cu ajutorul dispozitivului POS. Prin atingerea cardului contactless de terminalul specializat (POS) se pot efectua plăți cu valoare mai mică de 100 lei.

- Prin noua tehnologie contactless se reduce timpul petrecut de către clienți la casă. Astfel, clienții vor efectua rapid și sigur plăți de până la 100 lei, prin simpla apropiere a cardului de POS, fără a mai fi necesară tastarea codului PIN și/sau semnarea chitanței.

Cu scopul de a disemina informația potrivit căreia se pot obține informații utile privind educația financiară, am listat fluturași cu adresele web ale celor două platforme online: Bani pe net și respectiv BaniIQ și le-am distribuit atât celor tineri cât și adulților care aveau posibilitatea de a accesa Internetul de acasă.

În acest program de educație financiară am cuprins și persoane adulte, care au avut o abordare diferită față de cea a elevilor, lucru firesc prin natura preocupărilor specifice fiecărei vârste.

Am aflat astfel că au fost persoane care au apelat adesea la cardurile de credit, au fost expediate prin serviciile bancare de transfer rapid de bani în străinătate importante sume de bani (pensii ale unor pensionari plecați în străinătate), au fost comandate diverse produse prin comanda online și primite apoi la domiciliu prin serviciile de curierat rapid.

Așadar comunitatea s-a adaptat rapid la noile facilități oferite de tranzacțiile bancare, cumpărăturile online etc.

În informările realizate am pus accentul pe evitarea capcanelor, evaluarea riscurilor, alegerea variantei optime pentru serviciul ales.

Proiectele de educație financiară derulate de Biblioteca Comunală Adămuș sunt disponibile pe site-urile web, prin accesarea următoarelor link-uri:

<http://biblionet.baniiq.ro>

și

<http://baniipenet.ro>

Activitățile prilejuite de cele două proiecte realizate au avut un feedback foarte bun, multă vreme după întâlnirile tematice realizate am avut discuții frecvente cu clienții bibliotecii, pe teme adiacente celor supuse atenției și desigur de natura preocupărilor curente ale fiecăruia.

Odată cu dotarea bibliotecii publice cu echipamente IT, aceasta a beneficiat de noi oportunități în implementarea unor servicii diversificate pentru comunitatea deservită. Doresc să evidențiez prin câteva exemple acest lucru.

Imprimanta ne este de un real folos pentru:

- Listarea referatelor necesare la școală;
- Listarea de diverse formulare (CV-uri, tipizate pentru angajarea la un nou loc de muncă);
- Listarea de bilete de avion la solicitările punctuale adresate bibliotecii;
- Listarea unor documente medicale, de stare civilă, necesare la soluționarea unor probleme de natură personală în relație cu diverse instituții ale statului.

Cu ajutorul scannerului am digitalizat, apoi am salvat documente, diverse fotografii, imagini în format electronic (necesare la realizarea unor activități), digitalizarea acestora ne-a permis să le utilizăm după caz:

- Transmitere prin e-mail ca atașamente;
- Valorificarea acestora în diverse lucrări, referate;
- Realizarea altor activități și salvarea informațiilor pe suport electronic (DVD-uri) când acest lucru era necesar.

Diferitele programe inițiate și/sau implementate au contribuit la o mai mare vizibilitate a bibliotecii în rândul comunității, dând astfel bibliotecii o nouă dimensiune nu doar culturală ci și una pragmatică. În afara proiectelor realizate de bibliotecă, diversele solicitări ale echipamentelor IT, au devenit o constantă a activității de zi cu zi a bibliotecii comunale.

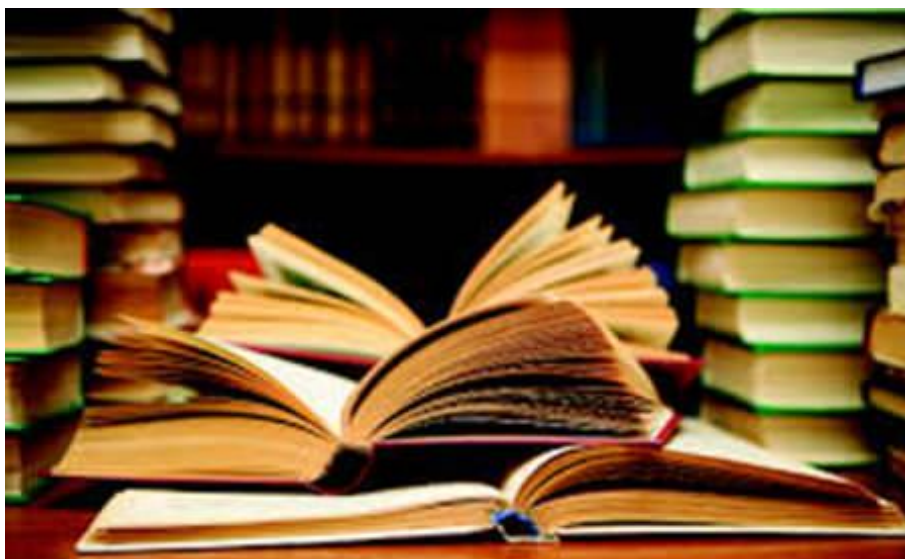
Biblioteca Municipală Tîrnăveni**Emilia Aldea, bibliotecară****Cartea, simbol al cunoașterii și al civilizației
Rolul cărții și-al bibliotecii în societate**

Biblioteca Municipală Tîrnăveni a dedicat săptămâna cuprinsă între 23 și 28 Aprilie, cărții și bibliotecilor. În urma de activități organizate în acest scop, a fost prezentată și expunerea cu titlul: **„Cartea, simbol al cunoașterii și al civilizației. Rolul cărții în bibliotecă”**. Pentru o mai bună înțelegere și asimilare a subiectului, expunerea a fost însoțită și de imagini prezentate în program powerpoint, materialul fiind susținut de către d-na bibliotecar Aldea Emilia.

La activitate au participat elevii clasei a X-a A, de la Liceul „Andrei Bârseanu” însoțiți de prof. Șerban Daniel, care la sfârșitul activității, au ținut să-și prezinte gândurile și sentimentele legate de carte și de importanța acesteia în viețile lor.

„Ziceți că nu am prieteni ? Eu am prieteni din toate țările și din toate timpurile, iar compania lor, îmi este foarte plăcută. Ei sunt întotdeauna lângă mine: când am nevoie de ei, îi chem și vin. Când îi întreb ei îmi răspund. Unii mă învață să trăiesc frumos, alții, mă învață cum să-mi oțlesc inima în suferință. Unii, mă poartă ducându-mă de mână pe calea cunoașterii, iar alții, mă îndreaptă pe drumul virtuților. Am și prieteni care prin veselia lor, îmi risipesc toate grijile și necazurile. Știți voi cine-mi sunt acești atât de buni și-atât de puțin pretențioși prieteni? Cărțile!”

Francesco Petrarca
(1304-1374)

Cartea, este un miracol al civilizației umane. Nesfârșită sursă de cunoaștere, cartea are în spate o istorie bogată, fermecătoare chiar, ce se confundă cu însăși istoria civilizației umane.

Creație ivită din necesitatea trecerii de la comunicarea prin viu grai, la comunicarea fixată prin scris, cartea, a ajutat omenirea să acumuleze, să sistematizeze și să-și păstreze cunoștințele.

Este important să știm că obiectul numit „carte”, a avut de-a lungul istoriei, forme și dimensiuni diferite, iar materialele din care-a fost confecționat, au fost și ele, foarte variate.

Ca și suport de scriere, cartea are o istorie veche de 5000 de ani și a început cu scrierea pe frunze și scoarță de copac, pe oase și piei de animale, pe pietre și pe tăblițe din lut ars. Între fluviile Tigru și Eufrat, pe tărâmul înfloritor al Mesopotamiei, s-au descoperit celebrele tăblițe de lut ars, inscripționate cu scriere cuneiformă.

Descoperirile făcute de arheologi în apropierea orașului mesopotamian Uruk, atestă faptul că aceste tăblițe, erau folosite pentru ținerea unor evidențe amănunțite ale orașului.

Pentru a „nota” cele dorite pe aceste tăblițe, oamenii din antichitate,

trasau caracterele pe tăblițele de argilă, cât încă acestea erau umede. Apoi, tăblițele erau băgate în cuptor, până se întăreau și inscripțiile deveneau clare. Pe lângă tăblițele de argilă, țesăturile, materialele textile, au fost vreme de câteva sute de ani, suport pentru scrierea și transmiterea informațiilor.

Chinezii de exemplu, obișnuiau să scrie pe mătase cu ajutorul pensulelor și, în acest context, este necesar să precizăm că atât în China cât și în India, Tibet și Japonia, arta scrisului sau caligrafia, a reprezentat și o cale spirituală nu doar o simplă formă de exprimare.

Însă forma clasică a cărții în antichitate, a început să se contureze odată cu întrebuințarea papirusului, acesta constituind un pas extrem de important în dezvoltarea suporturilor pentru scriere. Descoperirea posibilității de-a scrie pe foițe prelucrate din tulpina de papirus, aparține egiptenilor, dar aceasta, s-a răspândit atât

În lumea greacă cât și în Imperiul roman și datează din mileniul al treilea înainte de Cristos.

Papirusul era o plantă acvatică care se găsea din abundență în Delta Nilului.

Din tulpina acestei plante, se obținea un material special, sub formă de foiță, pe care oamenii din trecutul îndepărtat, au început să scrie.

Sigur, nu oricine știa în aceea perioadă să scrie; cei care se ocupau de consemnarea tuturor informațiilor pe foile de papirus, erau scribii, un grup privilegiat de experți, a căror misiune era aceea de a redacta și de a citi textele.

Potrivit descoperirilor arheologice, primele papirusuri se prezentau sub forma unor suluri alcătuite din foițe lipite unele de celelalte, de regulă în număr de 10, prinse pe bețe de lemn sau de fildeș. Lungimea medie a unui sul de papirus era de șase până la zece metri lungime, însă există și un papirus special, denumit "Papirusul Harris", (o cronică a domniei faraonului Ramses al III-lea), a cărui lungime depășește patruzeci de metri.

Benzile tăiate din papirus, erau foarte suple și, prin urmare, se puteau rula și depozita asemeni cărților de astăzi, într-o bibliotecă (foto 6).

Scrierea pe aceste papirusuri, se făcea în șiruri longitudinale, scurte. Între șiruri, se lăsa un spațiu mic, iar scrisul respectiv, alcătua un fel de pagină. Titlul lucrării, era scris la finalul textului, sau era așezat în interiorul sulului de papirus. Uneori, acesta se punea pe o etichetă, ce era atașată sulului. Cele mai multe suluri de papirus, au fost descoperite în mormintele Egiptului antic și conțineau rugăciuni pentru protejarea sufletelor morților. Cel mai vechi rulou scris, care s-a păstrat până în zilele noastre, este datat cu 2400 de ani, înaintea erei noastre. Să nu uităm să adăugăm, că din cuvântul papirus au derivat denumirile "papier", din limba franceză, „papier” din germană și „paper” din engleză. Așadar, să reținem că primele cărți ale omenirii, au fost confecționate din papirus și puteau fi păstrate sub formă de sul sau de rulou.

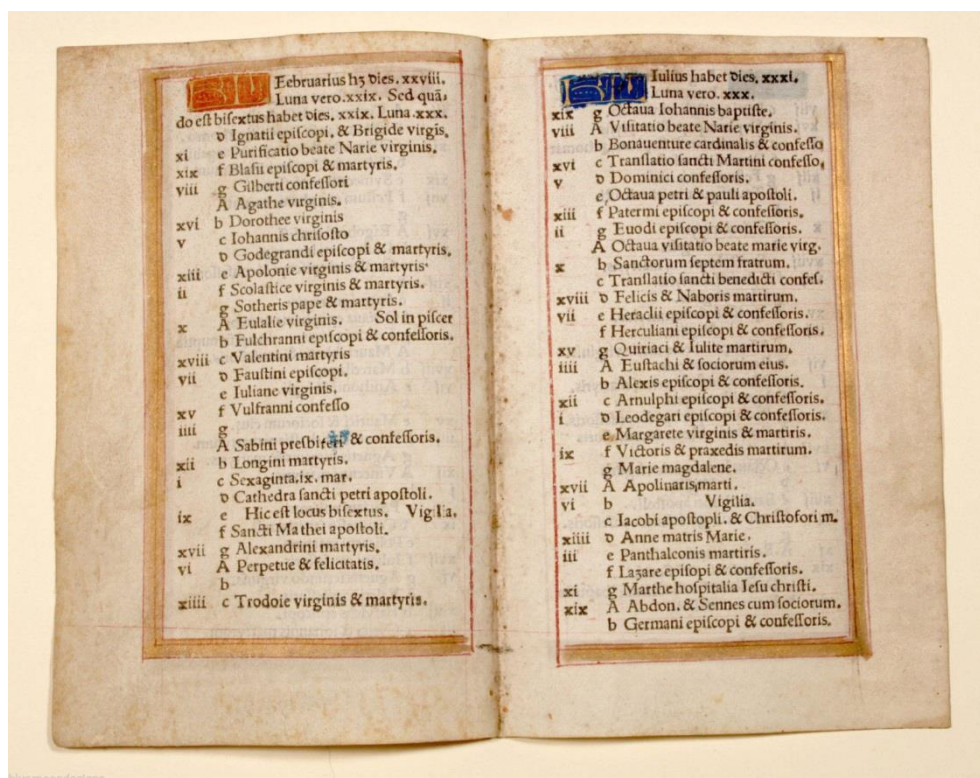
Pergamentul din piele de vițel sau capră

În urmă cu aproape două mii de ani, a apărut un alt suport de scris: pergamentul. Pergamentul, a cărui denumire se spune că derivă din numele antice așezării elene Pergamon, se obținea din pielea de animal prelucrată. Deși procedeul de obținere al pergamentului era unul costisitor și anevoios, prin prelucrarea pieilor de oaie, vită, capră sau măgar, rezulta un material neted și mult mai rezistent decât papirusul.

Procesul de obținere al pergamentului, începea prin sacrificarea unui animal. Apoi, pielea era jupuită, spălată și introdusă în apă de var, unde era ținută un timp îndelungat, pentru a se tăbăci. După tăbăcire, bucata de piele, era întinsă pe o ramă de lemn pentru a se usca și pentru a se finisa suprafața pe care urma să se scrie. O suprafață de scriere netedă se realiza prin abraziune cu piatră ponce (care putea fi sub formă de pudră sau pastă), cu săruri de aluminiu, vegetale, pastă de var, albuș de ou amestecat cu făină, sau cu var stins. La terminarea acestor etape de prelucrare, se putea scrie pe ambele fețe ale pergamentului.

Cele mai scumpe pergamente erau cele obținute din piele de animale nenăscute și se numeau „vellum”. Vellum-ul era foarte fin, de foarte bună calitate, dar era foarte scump și prin urmare, era foarte greu de obținut și foarte puțin întrebuințat. Din numele său, provine denumirea de „hârtie velină”.

Deși pergamentul era un material mai solid și mai suplu decât papirusul, permițând zgârierea și ștergerea textului în vederea scrierii unui nou, totuși, folosirea sa s-a generalizat lent și abia în secolul al IV-lea d.Hr. a înlocuit complet papirusul în realizarea cărților. Prețul pergamentului a rămas până târziu destul de ridicat din cauza relativei rarități a materiei prime, dar și datorită costului ridicat al mîinii de lucru și a timpului îndelungat, pe care îl cerea pregătirea sa.

În ceea ce privește cerneala folosită pentru scris, la începuturi, s-a folosit cerneala vegetală, despre care găsim foarte frumoase și detaliate explicații în „Istoria Naturală” a istoricului Pliniu cel Bătrân, pentru că în evul mediu, aceasta, sa fie înlocuită cu cerneala minerală.

Primele suporturi de scriere care au început să semene tot mai mult cu cele de astăzi, au fost codexurile. Inventate în Evul Mediu, codexurile erau reprezentate de un ansamblu de foi de papirus sau piei de animale prelucrate, cusute între ele, pe care se putea scrie folosindu-se ambele părți. Legende spun că primul codex a fost inventat chiar de împăratul roman Iulius Cezar care a legat pergamentele în stil „acordeon”. Apariția codexului, mult mai ușor de ținut în mână decât sulul de pergament, a facilitat foarte mult lectura.

Hârtia, invenția chinezilor

Hârtia sau pasta de hârtie este invenția chinezilor. În anul 105 e.n. secretarul Curții Imperiale chineze, un oarecare Tsai-Lun, anunța înalta curte, cum că a descoperit un nou suport de scris: hârtia. Primele materialele de bază pentru producerea hârtiei, au fost cânepa, țesăturile din fibre mixte și bumbacul. Toate

aceste textile, erau amestecate cu apă și alte ingrediente care au fost mult timp ținute secrete și transformate într-o pastă, care era întinsă sub formă de foaie.

În Europa, hârtia a ajuns abia în anii 1100, fiind adusă de invadatorii arabi și a înlocuit relativ repede pergamentul, datorită costului mai scăzut al hârtiei. Cea mai veche fabrică de hârtie cunoscută, a fost cea de la Jatira (Valencia) care a fost dată în funcție în anul 1150. În acest timp, pergamentul va fi folosit pentru manuscrisele de lux, iar hârtia, pentru cele obișnuite. După apariția hârtiei, cea mai răspândită formă de carte a fost manuscrisul, sau cartea scrisă cu mână.

În Europa evului mediu, cei care se ocupau cel mai mult cu scrisul și copiatul, erau călugării ce trăiau retrași prin mănăstirile dotate cu biblioteci și săli de scris. Textele scrise sau copiate de către aceștia, erau scrise foarte caligrafic, uneori având și desene complicate, iar caracterul predominant al textelor scrise, era cel religios.

Manuscrisele nu erau deloc ieftine, din cauza efortului mare pe care îl presupunea realizarea unei cărți sub acest format. În Țara Românească de exemplu, valoarea unei cărți-manuscris, în secolul al XV-lea (perioada din care datează cele mai vechi mărturii despre folosirea scrierii), echivala cu valoarea unei moșii.

Multă vreme, hârtia obținută după rețeta chinezească, adică hârtia obținută din haine vechi sau alte materiale textile, a avut un mare succes, numai că treptat, cei care o produceau, au început să se confrunte cu lipsa acestor materii prime chiar la nivel mondial. În această situație, devenea imperios necesară inventarea unei noi metode de obținere a hârtiei.

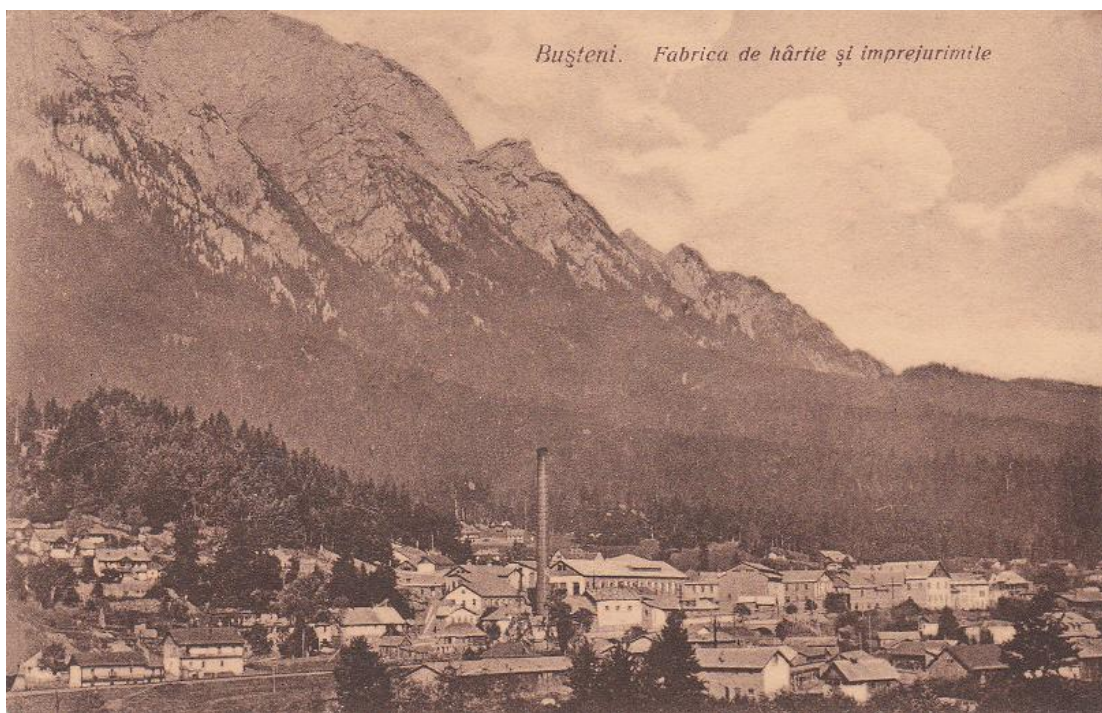
Francezul Antoine Ferchault de Reaumur a sugerat folosirea lemnului, după ce observase felul în care viespile își construiesc stupii. Astfel și-a făcut apariția pasta de lemn. Curând, procesul de obținere a pastei de lemn avea să elibereze definitiv industria hârtiei de dependența sa față de zdrențele de bumbac și in. Înălbirea hârtiei, pentru producerea unor coli imaculate, a fost introdusă în procesul de producție, la scurt timp după descoperirea clorului, în anul 1774. În felul acesta, se naște hârtia modernă, tehnologia ei de producere, rămânând aproape neschimbată, timp de peste 150 de ani.

Constatăm că în spațiul românesc, primele mori de hârtie (mori care măcinau scoarța de lemn, în vederea obținerii pastei de lemn), datează din secolul al XVI-lea, când, în Transilvania, în 1539, funcționa o moară de hârtie la Orlat, lângă Sibiu.

În Moldova, hârtia s-a produs cu începere din 1583, iar în secolul al XVII-lea ea se fabrica și în Țara Românească (la Câmpulung prin 1643 și Călimănești din 1646). Primele fabrici mari de hârtie din România, vor fi deschise în secolul al XIX-lea. În anul 1882 la Bușteni, frații Carol și Samuel Schiel înființează prima mare

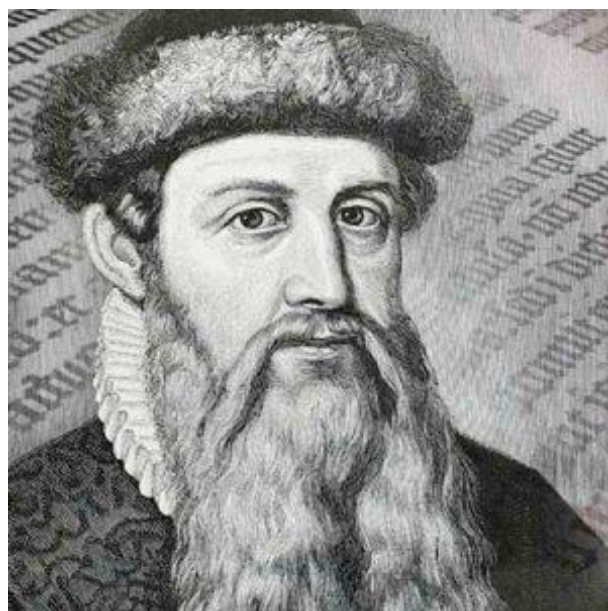
fabrică de hârtie de la noi, iar, patru ani mai târziu, la Bacău, ia ființă cea de-a doua fabrică de hârtie a României. (foto10)

Minunea tiparului

În 1445, metalurgistul, bijutierul și tipograful german Johannes Gutenberg aflat în acel an la Mainz, produce o adevărată revoluție în tipărirea scrisului. Gutenberg, își dă seama, că literele din lemn care erau introduse în tiparnițe, erau foarte puțin rezistente și trebuiau mereu înlocuite, fapt ce îngreuna și încetinea excesiv munca de tipărire.

Astfel, el născoceste un aliaj foarte rezistent pentru plăcuțele cu litere, aliaj făcut din plumb cu antimoniu, căruia după ce i s-a adăugat și cositor, a rămas până astăzi, cel mai potrivit aliaj pentru turnarea literelor. Genialul Johannes Gutenberg, inventase tiparul cu litere mobile din plumb!

În acest fel, tipărirea cărților devine o adevărată industrie, oferind cărți mult mai ușor de citit, mai plăcute, mult mai ieftine și mai ales, la îndemâna tuturor. Primele tipăriri (cele apărute între 1445 și 1500), se numesc incunabule. Caracteristica acestora este lipsa paginii de titlu, deschiderea direct cu un capitol introductiv numit „incipit” și încheierea cu un „explicit”. La incunabule, literele de început de rând erau executate manual, după tipărirea paginilor.

Cartea tipărită s-a substituit destul de greu cărții manuscrise. În apus, putem vorbi despre victoria cărții tipărite de-abia din sec. al XVII-lea. Înmulțirea imprimeriilor, în Europa centrală și de vest, a dus la creșterea semnificativă a numărului de cărți și, inevitabil, a contribuit la dezvoltarea instituțiilor de învățământ, a academiilor și, lucru foarte important, la înmulțirea bibliotecilor.

Prima carte tipărită în limba română dar cu alfabet chirilic, se crede că a fost un Catehism luteran, tipărit la Sibiu în 1554, din care însă, nu s-a mai găsit niciun exemplar.

Prima tipăritură română cu litere latine care s-a și păstrat, este culegerea de cântece religioase calvine din 1560 a episcopului Pavel Tordași.

Activitatea tipografică din Țările Române, ia însă amploare prin activitatea diaconului Coresi, originar din Târgoviște. Acesta, tipărește diverse texte religioase, hagiografice, cât și o mulțime de texte istorice. Mutându-se la Brașov, Coresi, tipograf și cărturar de seamă, tipărește la 30 ianuarie 1561, „Tetraevangheliarul”, cu 156 de ani înaintea călugărului Nicodim, care a caligrafiat un alt Tetraevanghel, ce este considerat cea mai veche carte datată din Țara Românească.

Prin efortul deosebit pe care l-a făcut în privința textelor sale, diaconul Coresi a avut o contribuție inestimabilă la dezvoltarea limbii române.

El a căutat ca textele tipărite în limba română, să aibă o formă clară și inteligibilă pentru toți românii, evitând formele de exprimare greoaie, regionalismele, stabilind totodată și reguli de despărțire a cuvintelor, ajutând ca scrisul să fie mult mai ușor de înțeles și de răspândit.

Foarte pe scurt, acesta a fost traseul parcurs de acest prețios giuvaer al omenirii: cartea. Obiect rarism, prezent altădată doar în locuințele câtorva oameni foarte bogați, astăzi cartea este nelipsită din viețile oamenilor, devenind unul dintre cele mai puternice simboluri ale civilizației, ale progresului și-ale evoluției spiritului uman.

Rolul cărții și-al bibliotecii în societate

Bibliotecile s-au născut odată cu cartea, desigur, prin carte înțelegând nu numai forma universal răspândită astăzi, ci și ipostazele sub care ea a fost cunoscută, din cele mai vechi timpuri. Termenul de bibliotecă a început să circule încă din antichitate și s-a format prin unirea a două cuvinte de origine greacă: „biblion” care înseamnă carte și „theke”, care înseamnă dulap. În limba română, „biblioteca” are trei sensuri:

1. instituția unde se păstrează cărțile spre uzul cititorilor;
2. sala, camera sau mobilierul în care se păstrează cărțile unei instituții, organizații, familii etc.;
3. colecție de cărți editate în același format, însoțit de anumite determinări. De exemplu: „Biblioteca școlarului”, „Biblioteca pentru toți”, „Mica bibliotecă a agricultorului” s.a.m.d.

Primele biblioteci sub formă de arhive regale și sacerdotale, au apărut în Egiptul antic și conțineau mii de papirusuri și pietre gravate. În celălalt leagăn al civilizației, Mesopotamia, în orașele Ninive, Nippur, Assur sau Uruk, existau biblioteci ce depozitau mii de tăblițe de lut, cea mai mare bibliotecă fiind cea a regelui Assurbanipal. Peste 20000 de mii de tăblițe din biblioteca lui Assurbanipal, se păstrează și astăzi în British Museum din Londra.

Cea mai renumită bibliotecă a antichității, rămâne biblioteca din Alexandria, care după unii eleniști, deținea peste 700.000 de papirusuri, tăblițe și pergamente scrise. Aici, erau adunate unele dintre cele mai valoroase opere ale scriitorilor antici, printre care amintim operele filozofului Aristotel.

Având o puternică și înfloritoare viață culturală, Roma antică avea și ea o mulțime de biblioteci. Toate aceste biblioteci ale antichității, aveau însă un neajuns: aveau un caracter închis, fiind destinate doar uzului unei pătri de privilegiați. Mult mai târziu, cultura greacă ridică faima bibliotecilor, fiind primii care le dau un caracter public. Deși au însemnat un pas uriaș în evoluția culturii și științei, trebuie totuși să înțelegem acest aspect de „bibliotecă publică antică”, în limitele orânduirii sclavagiste de atunci.

Evoluția permanentă a societății, a atras după sine creșterea importanței bibliotecilor în viața socială.

Achiziționând, depozitând, conservând, prelucrând și difuzând cartea ca pe un instrument de educare al oamenilor, dar și ca pe un excelent mijloc de relaxare, bibliotecile au devenit tezaure inestimabile ale spiritului uman. Înmagazinând și transmitând din generație în generație „memoria omenirii” prin cuvântul scris sau tipărit (în toate formele pe care le-a cunoscut evoluția scrierii), bibliotecile au devenit indispensabile focare de lumină pentru cultura oricărui popor și totodată, un etalon de apreciere al gradului de conștiință al oamenilor care alcătuiesc populația unei țări.

Bibliografie:

Horia Matei - „Cartea, un călător milenar”

„Consultații de biblioteconomie”

N. G. Tistu - „Cartea și Bibliotecile”

Rolul cărții, în viziunea elevilor invitați la acest eveniment cultural:

„Cartea, un cuvânt atât de mic și de simplu, dar care are o valoare imensă, copleșitoare, încât nu toți oamenii sunt în stare să o înțeleagă, să o aprecieze și, nici măcar să o observe. Pentru mine cartea este viața și, cu toții suntem niște cărți. Cei tineri ca mine, sunt la începutul cărții, iar cei vârstnici sunt la sfârșitul ei, la sfârșitul unei povești. Totuși, sfârșitul unei povești, înseamnă începutul alteia noi.”

Maria Tiucă cls. a X-a

„Rolul cărților este acela de-ați îmbogăți vocabularul și de-ați forma personalitatea. Cartea este cel mai bun prieten al nostru, cea care adună toate gândurile scriitorilor din întreaga lume, pentru a ni le împărtăși.”

Sonia Udvar cls. a X-a

„Cartea este un profesor, un izvor nesecat de idei și un leac pentru orice durere sufletească. Odată ce încerci s-o descoperi, ea îți va deschide uși spre noi tărâmurii... Cartea este arma noastră, arma pe care o putem folosi în lupta noastră pentru libertate.”

Andreea Nistor cls. a X-a

„Cărțile îndeplinesc un rol foarte important în viața noastră, deoarece, prin intermediul lor, putem fi transpuși într-un univers imaginar, plin de mister, pe care-l clădim odată cu primele cărți citite.”

Alexia Hudea cls. a X-a

Biblioteca Județeană Mureș

Maria Merdar, bibliotecară la Secția pentru copii

**Stimularea interesului pentru lectură la copii.
Metode și beneficii**

Moto:

„Dintre numeroasele instrumente ale ființei omenești, cel mai uluitor este, fără putință de tăgadă, CARTEA. Celelalte sunt prelungiri ale trupului. Microscopul, telescopul sunt prelungiri ale privirii, telefonul este o prelungire a glasului. Apoi, plugul și spada sunt prelungiri ale brațului. Însă cartea e altceva, cartea e o prelungire a memoriei și imaginației... Emerson spunea că biblioteca poate fi asemuită cu o încăpere fermecată. În această încăpere se află, înlănțuite prin vrajă, cele mai de seamă spirite ale umanității, care așteaptă ca noi să le adresăm un cuvânt pentru a renunța la tăcerea în care sunt cufundate. Trebuie să deschidem cartea și atunci ele se trezesc...”

Jorje Luis Borges³**I. Noțiuni introductive**

Întocmai ca aerul sau ca apa, copilăria este pretutindeni, este fluviul cu cei mai mulți afluenți, minune nicicând secătuită. Ea întreține în lume basmul, gingășia, zâmbetul, este puntea cu care tentăm posteritatea și prin care, totodată, prezentul ne ispitește în modul cel mai stăruitor. Trăim, la orice vârstă, între copii, într-o continuă fraternitate cu lumea lor; îi cunoaștem pe toți pentru că fiecare ne definește pe noi și pentru că în fiecare copil descifrăm acea materie vrăjită din care umanitatea nu numai că se plămădește și se desprinde spre vis, dar prin care se manifestă și dăinuiește în tot ce are mai curat.

Fiecare copil este un manifest al bucuriei de a trăi, un memento pe cât de puternic, pe atât de subtil, adresat forței și înțelepciunii maturilor. Rostul nostru este acela de a fi părtași dacă nu chiar constructori ai fericirii lor.

„Puero maxima reverentia debetur” - spunea Terentius. Și este adevărat, datorăm copiilor cel mai mare respect. De aici reiese și misiunea scriitorilor de a se apropia cu interes și generozitate de copii, pentru afirmarea deplină a drepturilor celor mici la o literatură mare.

³ Jorje Luis Borges (1899-1986) - romancier, poet și eseist argentinian

II. Lectura - o necesitate în dezvoltarea ulterioară a copilului.

1. Metode de stimulare a interesului pentru lectură. Beneficii.

Asimilarea literaturii, transformarea conținutului acesteia într-un combustibil necesar pentru viață, ridică în fața copilului și nu numai a lui, o problemă nouă și aparte în comparație cu celelalte arte și anume accesul la mesajul operei literare. Care e calea de rezolvare a acestei noi și amețitoare situații? Una singură: LECTURA. În fond, opera literară este o formă de comunicare, un proces complex prin care copilul-cititor descoperă „un fel de realitate”. Între cititor și text se stabilește o relație deosebită de interes și bucurie care conduce spre țelul final: emoționanta decodare a mesajului artistic și nu numai. Degeaba citește copilul o carte de la prima până la ultima pagină, dacă nu o înțelege. Iar înțelegerea acesteia reprezintă la vârstele fragede o performanță ce se poate atinge numai printr-o îndrumare atentă și perseverență din partea familiei, dascălilor și bibliotecarului.

„Fără nicio îndoială, totul va porni de la cunoașterea limbii, ca factor esențial și definitoriu pentru o lectură ideală. Însă nu-i suficient să-ți închipui că, dacă vorbești o limbă o și cunoști. De aceea, formarea la copii a unei gândiri logice, marcată de claritate, precizie și expresivitate reprezintă un început, care va duce în cele din urmă la o stăpânire de către lector a valențelor semantice și stilistice ale textului.”⁴

Revenind la lectură, trebuie să subliniem faptul că cititorul nu este un produs natural, ci unul social, ceea ce înseamnă că cititorul-copil este incitat la lectură mai întâi în familie, apoi în școală, însă uneori nici școala, nici familia nu sunt medii prielnice pentru a deștepta interesul și plăcerea lecturii: școala impunând lectura ca sarcină la disciplina „limba și literatura română” iar părinții necumpărând (atunci când pot) cărți potrivite vârstei copiilor.

Între utilitatea pe care o caută uneori profesorul și satisfacția pe care o dorește copilul, se pierd foarte mulți cititori...

O salvare și un remediu în situațiile de „criză” ale lecturii ar trebui să fie biblioteca școlară și publică, bibliotecarul fiind capabil să facă abstracție de necesitatea scolastică sau de mândria familiei, să recomande și să ofere copilului cărțile care simte că îl pot pasiona, chiar dacă nu au legătură directă cu ceea ce învață el la școală. În acest sens, eu utilizez, cu succes, în calitate de bibliotecar în cadrul Secției pentru copii, ceea ce aș numi „recomandare personalizată”. Din momentul în care copilul se înscrie la bibliotecă, încerc să-l cunosc și să aflu ce a mai citit, ce carte i-a plăcut în mod deosebit, ce autor preferă și de ce; iar dacă e prima lui vizită pe tărâmul poveștilor, recomand de primă intenție cărți frumos ilustrate, atractive și vizual, și din punctul de vedere al conținutului. Orice bibliotecar trebuie să aibă în vedere aceste aspecte, mai ales într-o secție pentru copii, trebuie să cunoască foarte

⁴ Rațiu, Iuliu - O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți, pag.26

bine atât autorii clasici cât și pe cei contemporani, știut fiind că, în zilele noastre, copiii preferă cărțile noi, cu acțiune alertă, mai puțin descriptive.

De asemenea, e deosebit de importantă vârsta copilului căruia i se face o recomandare de lectură, o carte anume citită la o vârstă nepotrivită poate să îndepărteze definitiv copilul de carte, așa cum reciproca este la fel de valabilă. Scriitoarea contemporană Adina Rosetti scria la un moment dat: "ca autor de cărți pentru copii nu scrii pentru tine, scrii pentru alții, scrii cu copilul în minte, scrii cu copilul în tine, scrii cu gândul să-l apropii pe copil de CARTE, de cărți, de literatură, în general. "Păstrând proporțiile, același trebuie să fie și scopul bibliotecarului, de a-l aduce pe cititor aproape de cărți, de a-l face să citească de plăcere, de drag, și nu din obligație creată de școală sau familie. Am avut, nu puține cazuri de copii aduși aproape forțat de părinți la bibliotecă, așteptând stingheri cât mai aproape de ieșire, care au devenit vizitatori fideli ai secției noastre și cititori pasionați. În acest context, ar fi util să amintim de concursul național de lectură "Bătălia Cărților" care s-a bucurat de mare succes în rândul copiilor de 11-13 ani și adolescenților de 14-18 ani. Dezbateră finală a concursului, intitulată sugestiv "Convinge-mă să citesc", are tocmai acest scop de a-i convinge să citească pe cei care n-au descoperit încă acest dar minunat care este LECTURA.

Cum apare, însă interesul pentru cărți la copii?

1. Un fundal sau atmosferă potrivite: bibliotecă bogată, frumoasă, atractivă acasă, la școală sau ca instituție.
2. Momentul potrivit: când copilul e deschis/„copt” pentru lectură.
3. Cartea potrivită: o carte care corespunde caracterului și interesului de moment al copilului.

De altfel, este binecunoscută importanța lecturii și respectiv a cunoașterii în dezvoltarea fiecărei persoane în particular și a societății în întregime. Studii realizate pretutindeni în lume demonstrează importanța lecturii în dezvoltarea precoce a copilului:

- Lectura dezvoltă intelectul
- Prin lectură, copilul descoperă permanent lucruri noi
- Lectura dezvoltă imaginația
- Lectura dezvoltă creativitatea
- Lectura ajută la extinderea vocabularului
- Lectura este importantă deoarece cuvintele - vorbite și scrise - reprezintă piatra de temelie a vieții

Toate marile personalități care au contribuit la modelarea lumii s-au ridicat prin lectură și toți au lăsat pentru posteritate îndemnul la lectură. Noi, bibliotecarii, apelăm la ajutorul marilor gânditori ai lumii ori de câte ori apare necesitatea unor argumente. A. Einstein scria că „unicul drum pe care trebuie să-l cunoască fiecare este drumul spre bibliotecă”. Trebuie să-i dăm crezare pentru că, probabil și acest drum l-a ajutat să ajungă printre geniile lumii. J. W. Goethe, poet german, ilustru

gânditor și om de știință, una dintre cele mai de seamă personalități ale culturii universale, despre care A. Einstein spunea că este „omul care știe totul”, a lăsat posterității un îndemn la fel de valoros: „să nu lași o zi fără să citești, fără să vezi sau să auzi ceva frumos”.

Liderii de orice rang și nivel, dascălii, bibliotecarii și în primul rând părinții au o mare responsabilitate în ceea ce privește stimularea interesului și respectului pentru carte și lectură, indiferent de format. Să ne amintim de învățătura Talmudului: „lumânarea pe care o aprinzi pentru tine, luminează și pentru alții”.

Împreună, trebuie să le arătăm copiilor - personalități în devenire - drumul spre marea lectură, spre cartea te poate face „să simți pentru un moment că ai cucerit lumea”⁵

Pasiunea pentru citit se dezvoltă în timp, cu atenție și dragoste, mai ales prin exemplul personal. Este știut faptul că lectura îi ajută pe copii să fie mai creativi, mai inteligenți și mai bine pregătiți pentru viață. A-i ajuta să devină cititori pasionați NU înseamnă a-i învăța să citească, ci a-i ajuta să se bucure de magia lecturii, iar părinții sunt primii responsabili în sădirea iubirii față de carte. Copiii de vârste mici sunt mimetici, vor face adeseori ceea ce văd că fac și părinții lor. Dacă vrei să crești un cititor (binecunoscuta sintagmă „raising readers”), trebuie să începi prin a-i citi 20 de minute pe zi, în fiecare zi, din prima lui zi de viață. Putem citi de oriunde, din cărți de bucate, din ziare, de pe bloguri sau site-uri de știri, dar pe un ton pozitiv. Apoi, din cărțile de povești. Pentru un copil care știe deja că iubește cărțile (ascultate), cititul și scrisul la școală vor fi activități mult mai ușor de adoptat. Ideal este ca fiecare copil să ajungă să deschidă o carte de plăcere, singur, fără să-i ceară cineva din familie sau de la școală.

Este importantă educația primită de copii de la părinți, pentru ca aceștia să facă un hobby din răsfoirea, apoi citirea unei cărți. La vârstele foarte mici, copiii se mulțumesc cu privitul imaginilor dintr-o carte frumos ilustrată, ca apoi să savureze poveștile citite de părinți în fiecare seară. Este recomandată corelarea imaginilor dintr-o carte cu semnificația reală a obiectelor pe care le reprezintă, iar denumirea acestora va contribui la îmbogățirea vocabularului copilului. În acest sens, întotdeauna recomand părinților înscrierea copiilor cât mai devreme la bibliotecă, pentru a se obișnui cât mai precoce cu „lumea cărților”.

Pediatrii și psihologii susțin faptul că mulți părinți doresc dobândirea unor abilități intelectuale exagerate, în timp cât mai scurt și mult prea repede. Părinții trebuie să înțeleagă că cea mai bună metodă de învățare este aceea realizată prin joacă. Cititul trebuie privit ca o activitate distractivă, relaxantă și nu ca o obligație. Cititul nu trebuie văzut ca o activitate care se desfășoară în condiții de stres - stând pe scaun, cu spatele drept, doar la anumite ore și cu scopul de a îndeplini o anumită normă impusă de părinți.

⁵ Hyperliteratura.ro - Călin -Theodor Ștefanopol - Faust (articol)

Cititul poate deveni extrem de distractiv și atractiv atunci când copilul este lăsat să își aleagă o anumită carte, să citească în condiții ambientale care îi sunt pe plac sau să îmbine cititul cu alte activități precum o plimbare în parc, ascultarea muzicii etc.

Părinții noștri povestesc cu nostalgie cum citeau de mici, cum se bucurau de romanele lui Jules Verne, Mark Twain sau de Poveștile Nemuritoare. Ei și-au trăit cu adevărat copilăria iar cărțile au făcut parte din copilăria lor împlinită, pentru că i-au ajutat să viseze, să spere și să-și petreacă în mod plăcut timpul liber. Chiar dacă în vremurile noastre este destul de greu să convingi copilul să aleagă cartea în locul jocurilor pe calculator, se poate cu puțin tact și cu puțină dibăcie. Mulți copii nu vor să citească pentru că preferă să vadă filmul realizat după carte, părându-li-se mai atractiv să meargă la cinema, decât să stea acasă citind. Pentru a-i convinge să aleagă lectura, putem apela la una din următoarele metode:

- Explicarea faptului că majoritatea filmelor de succes sunt ecranizări ale unor cărți cunoscute, iar un film de aproximativ o oră și jumătate nu poate surprinde tot ceea ce este prezentat în carte, aceasta fiind deci, mult mai cuprinzătoare și interesantă.
- Familiarizarea copiilor cu spațiul bibliotecii publice de la vârste foarte mici (3-4 ani). Aici copiii descoperă cărți cu ilustrații deosebite, ale căror povești sunt citite de bibliotecari pentru cei mici în cadrul unor activități speciale de lectură. De asemenea, aici pot fi găsite și jocuri de perspicacitate și jucării, CD-uri cu povești și DVD-uri cu desene animate și filme documentare adresate copiilor.
- Citirea zilnică a unei povești, ținând cont și de dorința copilului de a reasculta o poveste foarte îndrăgită. Repovestirea realizată de copil conduce la îmbunătățirea capacității de concentrare și de redare a informațiilor. (petrecând un număr mare de ore în fața calculatorului, copilul poate întâmpina numeroase probleme în redarea unei întâmplări reale sau din lecturile sale.)
- Orice plimbare poate fi un motiv pentru lectură, dar un alt fel de lectură - cea a semnelor de circulație, a inscripțiilor de pe clădiri, a comportamentului, a culorilor, a reacțiilor celorlalți.

Orice călătorie este, de asemenea, un prilej pentru a povesti istoricul locurilor pentru a depăna amintiri și a împărtăși impresii.

Copiii trebuie încurajați să citească și să vizioneze producțiile cinematografice, teatrale și muzicale ale căror piese li se adresează. În timpul acesta, părintele poate observa talentul copilului său, fiind atent la direcțiile pe care acesta le poate urma. Ținând cont de faptul că dezvoltarea cognitivă și emoțională a copiilor este diferită, părinții trebuie să fie atenți la dezvoltarea armonioasă, evitând comparațiile cu alți copii și observațiile care îi pot inhiba.

Prin lectură, copilul este condus să își formeze capacitatea de a surprinde, de a descoperi conținuturi și forme ale realității, exprimate într-o multitudine de modalități de expresie, ceea ce îi permite să își extindă astfel aria cunoașterii. Lectura contribuie într-o măsură însemnată la îmbogățirea cunoștințelor și la

dezvoltarea gustului estetic. Varietatea de texte literare reprezintă un suport material ce asigură dezvoltarea limbajului literar, a creativității precum și dezvoltarea capacității intelectuale și motivaționale. Lecturile literare, prin accesibilitatea lor, îi apropie pe copii de realitate, le oferă experiențe umane, modele morale, emoții și sentimente. Mulți copii și tineri asociază cititul numai cu școala și cu temele pentru acasă. Noi trebuie să le arătăm că o carte poate fi o aventură palpitantă, că imaginația îi va purta pe tărâmurii necunoscute, unde vor întâlni personaje noi și situații spectaculoase. Pe lângă cele enumerate mai sus, lectura zilnică a copiilor:

- contribuie la crearea unei relații strânse între copii și părinții lor
- ajută la dezvoltarea memoriei și imaginației
- îi expune la cuvinte noi și îi învață structura gramaticală corectă a limbii
- îi ajută să învețe mai ușor, asigurându-le succesul la școală
- îi învață valori morale
- previne excesul de televizor și calculator, telefon
- le deschide dorința de cunoaștere și perfecționare pentru tot restul vieții

Există factori care determină lectura copiilor: particularitățile de vârstă și psihice, preferințele lor, climatul și modelul familial, factori care pot transforma lectura într-o necesitate, o delectare, o foame de carte. „Căci nu este alta mai frumoasă și mai cu folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”, scria cărturarul Miron Costin.

Când gustul pentru lectură, cultul pentru carte s-au format în primii ani de școală, acestea rămân un obicei pentru toată viața. Am întâlnit copii care ascultă cu mult interes o poveste frumoasă, citită de altcineva, dar preferă să-și piardă timpul în modul cel mai neașteptat, fără să fie tentați să citească ei înșiși altceva decât li se cere la orele de curs. Uneori, nu au la îndemână cărțile potrivite, alteori, indiferența pentru lectură a celor apropiați determină aceeași atitudine a copiilor. În astfel de cazuri, intervenția dascălilor și a bibliotecarului este absolut necesară. Aici intervine colaborarea dintre instituțiile de învățământ și bibliotecă precum și rolul animației culturale. De-a lungul activității în cadrul secției pentru copii am avut numeroase activități cu diferite clase sau grupe de copii din municipiu și județ, toate având ca scop stimularea interesului pentru lectura și familiarizarea celor mici cu biblioteca și serviciile oferite de aceasta. (Exemple: „Să pătrundem în lumea basmelor”, „Cum a apărut cartea?”, „Lumea poveștilor”, „Primii pași în bibliotecă”, Lansare de carte - „Picături de suflet”, concurs literar bilingv „Toamna se numără bobocii...la bibliotecă”, „Cărțile-prieteni din copilărie”, „O poveste...cu pitici”, „Din tainele cititului”, „Un zâmbet și-o...poveste”, Școala altfel la bibliotecă! etc.)

Am observat că celor mici le place foarte mult să li se citească cu voce tare și în acest sens am sărbătorit în cadrul secției noastre „Ziua Internațională a Cititului Împreună”, alături de elevi din clasele III- VII de la Școala gimnazială Șincai, le-am citit copiilor câteva povești, iar apoi fiecare dintre copii a citit un fragment dintr-o carte pe care și-a ales-o pe loc. Am recomandat și părinților care ne vizitează să facă

acest lucru, să le citească foarte des copiilor, mai ales celor mici, care nu au deprins încă tainele cititului. Pentru a-și „dezlipi” copiii de ecranul calculatorului sau telefonului le-am spus întotdeauna că exemplul personal este cel mai bun (asta o știu și din propria experiență de părinte). Dacă își vor face timp și vor citi alături de copiii lor, fiecare cu cartea lui, vor fi pași mici, dar importanți, în deprinderea copiilor cu această activitate; dacă vor spune doar „du-te și citește” în timp ce ei stau în fața televizorului, puțin probabil să fie convingători.

III. Concluzii

Importanța lecturii este evidentă și mereu actuală. Lectura este un instrument care dezvoltă posibilitatea de comunicare între oameni, făcându-se ecoul capacităților de gândire și limbaj. Lectura copiilor este un act intelectual esențial, care trebuie supravegheat de familie, școală și bibliotecă. Necesitatea acesteia este dată de cele trei laturi ale ei - cognitivă, educativă și formativă.

CARTEA - cufărul comorilor spirituale - ne este , de multe ori, și dar și Golgotă, și aripă și lacrimă, ne este și pâine și amar, lumină și întuneric, dar rămâne Comoara... fiindcă la început a fost Cuvântul, iar Cuvântul a trecut în carte...

Avem datoria, ca slujitori ai cărții, să insuflăm copiilor dragostea pentru cuvântul scris și tot ceea ce au însemnat și vor însemna CĂRȚILE în istoria umanității.

Bibliografie:

1. Rațiu, Iuliu - O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2003
2. Munteanu, Georgeta Bolog, Elena, Goia, Vistian - Literatura pentru copii, Ed. didactică și pedagogică, București, 1991
3. Mașca, Marioara - Realitatea poveștilor, Ed. Nico, Târgu-Mureș, 2010
4. www.nytimes.com/how-to-raise-a-reader
5. www.hyperliteratura.ro
6. www.didactic.ro

biblioteci celebre**Biblioteca Angelica, Roma**

Biblioteca Angelica este o bibliotecă publică de stat italiană, fondată în anul 1604.

Printre manuscrisele care formează fondul bibliotecii se află 2700 volume latine, orientale sau grecești, între care Codex Angelicus. Posedă, de asemenea 1100 incunabule și aproximativ 20000 tipărituri din secolul al XVI-lea; circa 10000 dintre ele sunt gravuri și hărți geografice. Fondul de cărți contemporane, important el însuși, face obiectul împrumutului.

Prin natura fondului, biblioteca reprezintă un centru de referință pentru studiul gândirii Sfântului Augustin și a istoriei Augustinilor, dar și al Reformei protestante și al Contra-Reformei.

Biblioteca Angelica este fondată datorită moștenirii episcopului de Marches **Angelo Rocca** (1546-1620), primind numele acestuia. Acest episcop, un augustin, donează ordinului de la Roma colecția sa bogată de cărți și propriile sale venituri cu precizarea ca biblioteca să fie deschisă tuturor, fără nici o restricție.

Fondul bibliotecii s-a dezvoltat rapid grație numeroaselor donații: în 1661 Lucas Holste, custodele Bibliotecii apostolice a Vaticanului donează vasta sa colecție de tipărituri; în 1762, datorită veniturilor precizate mai sus se cumpără biblioteca cardinalului Domenico Passionei, legat papal în diverse țări ale Europei protestante, de unde a cumpărat un număr mare de cărți, mort cu un an înainte.

Actualul amplasament al bibliotecii datează din 1765.

În 1873, în conformitate cu legea de lichidare a bunurilor bisericești, adoptată cu 6 ani mai repede, biblioteca intră în patrimoniul noului stat italian. Fondul bibliotecii a continuat să se îmbogățească în continuare: în 1919 i se adaugă o importantă colecție de opere publicate de Giambattista Bodoni, iar la sfârșitul secolului, cu curioasa colecție de 954 de opere ale secolului al XIX-lea, aparținând lui Nicola Santangelo, fost Ministru de Interne al Raionului celor Două Sicilii și meloman pasionat.

Începând din anul 1940 Biblioteca Angelica este sediul Academiei din Arcadia, a cărei fond (circa 4000 de volume) îl conservă, printre altele. Din 1975 intră sub incidența Ministerului pentru Bunuri și Activități Culturale.

Biblioteca Parlamentului, Ottawa, Canada

Biblioteca Parlamentului, creată în 1871, servește legislativului, pentru nevoia de cercetare și analiză a informațiilor. Își trage originile din colecțiile constituite la sfârșitul secolului al XVIII-lea, constituite în biblioteci ale camerelor legislative, după modelul bibliotecilor Camerei Lorzilor și Camerei Comunelor britanice ale epocii.

Sediul său istoric, deschis în 1876 și în funcțiune și în zilele noastre, este situat în spatele edificiului Centrului Parlamentar, în Ottawa. Ultimul vestigiu al complexului parlamentar original distrus de un incendiu în 3 februarie 1916, biblioteca este un simbol național al Canadei și este reprezentată pe bancnotele de 10 dolari canadieni.

